

AC-02

Ver 1.4

Productie van diervoeders

HISTORIEK VAN HET DOCUMENT

Versie en datum van goedkeuring	Reden van revisie	Draagwijdte van de revisie	Uiterste datum van toepassing
0.0 03/07/2008	Vereenvoudiging van de structuur	Volledig document	01/01/2009
0.1 04/08/2008	Koninklijk besluit van 1/07/08 tot wijziging van het KB van 21 februari 2006 tot vaststelling van de voorwaarden inzake erkenning en toelating van inrichtingen in de diervoedersector (BS 23/07/08) (wijziging van de bijlagen III en IV van het KB van 21/02/06 en redactie van de bijlage IIIbis (formulier))	Punt 13 Punt 14	01/01/2009
0.2 22/12/2008	Beter bepalen van het toepassingsgebied: opslaan van primaire producten van de landbouwer	Punt 2.1.	01/01/2009
	Verbetering van de referenties van de toe te passen documenten door het bedrijf	Punt 2.2. Punt 2.3.	
	Verplaatsen van de eisen over vergrendeling bij stockage van grond- en hulpstoffen naar het document BC-01	Punt 7	
	Inventariseren van de wettelijke verplichte analyses	Punt 9.1	
	Verduidelijking van de wettelijke eisen (« gemedicineerde diervoeders » en « als kritisch beschouwde diervoeders »)	Punt 13.2 Punt 13.7 Punt 14.1	
1.0 09/08/2012	Goedkeuring van versie 2 van de Autocontrolelegids Dierenvoeders G-001	Volledig document	09/11/2012
1.1 1/07/2013	Toevoegen van een referentie naar document AT-14	Punt 13	1/07/2013
1.2 23/08/2013	Correcties	Punten 2.1, 8.2 en 8.18	22/11/2013
	Toepassing van Verordening (EU) 225/2012 en van het KB van 21/02/2006	Punten 7, 9, 10 & 14	
	Koninklijk besluit van 20 december 2012 tot wijziging van het KB van 21 december 2006 tot vaststelling van de voorwaarden voor de bereiding, het in de handel brengen en het gebruik van gemedicineerde voeders	Punt 13	
1.3 23/12/2015	Publicatie van Verordening (EU) 2015/1905 (Wijziging van Verordening (EG) 183/2005)	Punt 9.1 Punt 10 Punt 14	23/12/2015
1.4 21/10/2016	Nieuwe lay-out	Volledig document	21/10/2016

Inhoudstafel

1. INLEIDING	5
2. TOEPASSINGSGBIED.....	5
2.1. ALGEMEEN	5
2.2. LEVENSMIDDELENBEDRIJVEN	7
2.3. BIJZONDERE TECHNISCHE DOCUMENTEN	7
3. PRODUCTSPECIFICATIES	8
4. FORMULATIE VAN TOEVOEGINGSMIDDELEN, VOORMENGSELS EN MENGVOEDERS..	10
5. AANKOOP	10
6. ONTVANGST	10
7. OPSLAG VAN PRODUCTEN	11
8. HET PRODUCTIEPROCES.....	12
8.1. VERWERKING VAN DIERLIJKE BIJPRODUCTEN EN GEBRUIK VAN VOEDERMIDDELEN VAN DIERLIJKE OORSPRONG 13	
8.2. PRODUCTIEVOLGORDE.....	13
8.3. VERSLEPING	13
8.4. HOMOGENITEIT	15
8.5. MEET-, DOSEER- EN CONTROLEAPPARATUUR	15
8.6. DROGEN.....	15
8.7. REINIGEN EN/OF SORTEREN.....	16
8.8. VERMALEN	16
8.9. MENGEN.....	16
8.10. THERMISCHE BEHANDELING.....	17
8.11. PELLETEREN.....	17
8.12. AFKOELEN	17
8.13. VERKRUIELEN	17
8.14. ZEVEN (NA AFKOELEN EN/OF VERKRUIELEN)	17
8.15. COATEN	18
8.16. VERPAKKING	18
8.17. ANDERE PROCESSTAPPEN.....	18
8.18. RETOURSTROMEN	19
9. CONTROLE EN ANALYSE.....	19
9.1. ALGEMEEN	19
9.2. MONITORING.....	23
10. ETIKETTERING, LEVERING EN AFNAME DOOR DE KLANT	24
11. PRODUCTEN MET AFWIJKINGEN.....	27
12. AANPASSINGEN PRODUCTEN OF PRODUCTIEPROCES	28
13. BIJZONDERE BEPALINGEN VOOR GEMEDICINEERDE DIERVOEDERS	28
13.1. VERANTWOORDELIJKHEID	28
13.2. AANKOOP GEMEDICINEERDE VOORMENGSELS	29

13.3.	OPSLAG GEMEDICINEERDE VOORMENGSELS.....	30
13.4.	PRODUCTIE EN OPSLAG VAN EEN GEMEDICINEERD DIERVOEDER.....	30
13.5.	REGISTRATIES.....	31
13.6.	CONTROLE VAN GEMEDICINEERDE DIERVOEDERS.....	32
13.7.	LEVERING VAN GEMEDICINEERDE DIERVOEDERS.....	32
14.	IN DE HANDEL BRENGEN VAN ALS KRITIEK BESCHOUWDE DIERVOEDERS OF DIERVOEDERS DIE ONDERHEVIG ZIJN AAN DE MONITORING “DIOXINE EN DIOXINEACHTIGE PCB’S”	33
14.1.	TOEVOEGINGSMIDDELEN DIE BEHOREN TOT DE GROEP « BINDMIDDELEN, ANTIKLONTERMIDDELEN EN COAGULANTEN » (TOEVOEGINGSMIDDELEN E559, E561, E566, E598 EN E568)	33
14.1.1.	<i>Specifieke voorwaarden</i>	33
14.1.2.	<i>Register</i>	34
14.1.3.	<i>Monsters</i>	34
14.2.	MONITORING VAN DIOXINE EN DIOXINEACHTIGE PCB'S	35
14.2.1.	<i>Definities</i>	35
14.2.2.	<i>Betrokken diervoeders</i>	35
14.2.3.	<i>Soorten inrichtingen die aan de monitoring onderworpen zijn</i>	36
14.2.4.	<i>Te analyseren producten</i>	37
14.2.4.1.	Exploitanten van diervoederbedrijven die ruwe plantaardige plantaardige vetten en oliën verwerken	38
14.2.4.2.	Exploitanten van diervoederbedrijven die dierlijke vetten produceren, met inbegrip van verwerkers van dierlijke vetten.....	38
14.2.4.3.	Exploitanten van diervoederbedrijven die visolie produceren	38
14.2.4.4.	Oleochemische industrie die diervoeders in de handel brengt.....	39
14.2.4.5.	Biodieselandustrie die diervoeders in de handel brengt.....	40
14.2.4.6.	Vetmenginrichtingen	41
14.2.4.7.	Producenten van mengvoeders wat betreft voedselproducerende dieren.....	42
14.2.4.8.	Importeurs die volgende diervoeders in de handel brengen	44
14.2.5.	<i>Monsternname</i>	44
14.2.6.	<i>Register</i>	46
15.	HET IN DE HANDEL BRENGEN VAN DIETVOEDERS.....	46
15.1.	DEFINITIES.....	46
15.2.	PRINCIPES.....	46
15.3.	SPECIFIEKE ERKENNING.....	47
15.4.	ETIKETTERING.....	47

AC-02: Productie van diervoeders

1. Inleiding

In dit document wordt ingegaan op de specifieke voedselveiligheidsaspecten bij de productie van diervoeders, zijnde:

1. Voedermiddelen
2. Toevoegingsmiddelen
3. Voormengsels
4. Mengvoeders

2. Toepassingsgebied

2.1. Algemeen

De producenten van diervoeders dienen de bepalingen opgenomen in dit document 'AC-02: Productie van diervoeders' te respecteren. Een producent van diervoeders verhandelt de eigen productie van diervoeders en slaat deze ook tijdelijk op.

Een producent van diervoeders kan ook primaire producten van primaire producenten (derden) ontvangen en stockeren om ze vervolgens te verwerken in de eigen productie van diervoeders.

Activiteiten in verband met de productie (bvb. reinigen, pletten, stockeren, drogen, verpakken) worden eveneens gedekt door dit document.

De activiteiten opslag en drogen die uitsluitend zijn verbonden aan de collecte en het drogen van granen, oliehoudende en eiwitrijke zaden ressorteren onder het document 'AC-03: Handel in diervoeders', tenzij ze verwerkt worden in de productie van diervoeders.

Indien de producent ook diensten verleent, zoals het verhandelen van diervoeders van derden, of op- en overslag van diervoeders voor derden, dan dient hij specifiek de bepalingen van resp. 'AC-03: Handel in diervoeders' en 'AC-04: Op- en overslag van diervoeders' te respecteren.

Transportactiviteiten via de weg uitgeoefend door de producent dienen volgens de bepalingen uit 'AC-05: Wegtransport van diervoeders' plaats te vinden.

Voorbeelden toepassingsgebied

Een mengvoederfabrikant dient de documenten 'AC-00: Inleiding', 'AC-01: Algemene bepalingen' en 'AC-02: Productie van diervoeders' toe te passen. Het verhandelen en het op- en overslaan van zijn eigen productie worden ook door deze documenten gedekt. Voor zijn transportactiviteiten via weg past de fabrikant het document 'AC-05: Wegtransport van diervoeders' toe.

Indien deze mengvoederfabrikant diervoeders verhandelt van derden (niet van eigen productie) dan dient hij bijkomend de bepalingen uit het document 'AC-03: Handel in diervoeders' te respecteren. Indien op- en overslag voor derden wordt uitgevoerd dient ook het document 'AC-04: Op- en overslag van diervoeders' te worden toegepast.

Een producent van maisgluten past de documenten 'AC-00: Inleiding', 'AC-01: Algemene bepalingen' en 'AC-02: Productie van diervoeders' toe voor de productie van dit voedermiddel.

Een onderneming (geen primaire producent) perst koolzaad. De koolzaadolie levert hij aan de biodieselindustrie, de koolzaadschilfers aan de diervoedersector (al dan niet rechtstreeks aan de veehouder). Deze onderneming past de documenten 'AC-00: Inleiding', 'AC-01: Algemene bepalingen' en 'AC-02: Productie van diervoeders' toe.

Tijdens de oogst ontvangt een producent van mengvoeders granen van de landbouwers in de omgeving en slaat deze op. Deze granen worden vervolgens gebruikt in de mengvoeders die hij produceert. Hij moet 'AC-00: Inleiding', 'AC-01: Algemene bepalingen' en 'AC-02: Productie van diervoeders' toepassen.

Indien deze producent deze gecollecteerde granen wenst te commercialiseren, moet hij bijkomend het document 'AC-03: Handel in diervoeders' toepassen.

Een aantal eisen vermeld in de documenten van de AT-reeks, moeten in rekening genomen worden in de organisatie van elke onderneming of zijn van toepassing op bepaalde activiteiten van de productie:

- 'AT-01: Wetgeving';
- 'AT-02: Meldingsplicht';
- 'AT-03: Normen, actiedrempel en meldingslimietentabel';
- 'AT-04: Praktische uitvoering van het HACCP-plan';
- 'AT-05: Monitoring';
- 'AT-09: Beheersing van mycotoxines';
- 'AT-10: Beheersing van Salmonella'.

Bepaalde documenten zullen toegepast moeten worden door een beperkt aantal ondernemingen, in functie van de geproduceerde diervoeders en/of het toegepaste productieproces.

Het betreft volgende documenten:

- 'AT-08: Versleping';
- 'AT-11: Dierlijke bijproducten';
- 'AT-12: Productie van voeders voor gezelschapsdieren';
- 'AT-13: Procedure voor het gebruik van een fijndoseertoestel'.

Specifieke documenten uit de AT- serie

Het gebruik van bepaalde documenten uit de AT- serie wordt ook vermeld wanneer een specifiek onderwerp wordt behandeld (bvb. de referentie naar document 'AT-08: versleping' wordt opnieuw vermeld onder punt 8.3 – versleping).

Productie van diervoeders voor rekening van derden

Het kan gebeuren dat een bedrijf zijn eigen diervoeder gamma wenst te ontwikkelen, maar daartoe niet over de mogelijkheid beschikt om het te doen. Het bedrijf kan dan beslissen om de productie van dit voedermiddel uit te besteden, en toe te vertrouwen aan een bedrijf die wel over deze mogelijkheid beschikt.

Dit kan eveneens gebeuren wanneer de faciliteiten bij een producent, een of andere schade hebben geleden (langdurige panne, ramp enz.) en op die manier de productie op deze lijn verhinderd wordt. Hij zal deze dan uitbesteden aan een van zijn collega's, die voor hem zal produceren.

Het productiebedrijf dat « tegen betaling » de productie voor een derde aanvaardt, dient de compatibiliteit van dit verzoek af te stemmen ten aanzien van:

1. De vigerende wetgeving (land van bestemming, de te gebruiken diervoeders, doeldieren, enz.);
2. Van hun eigen mogelijkheden en faciliteiten (versleping, voorraadbeheer, enz.).

Het bedrijf dient eveneens de specifieke gevaren, die eventueel verbonden zijn aan een dergelijke activiteit, te evalueren (bvb. gebruik van nieuwe diervoeders, als toevoegingsmiddelen of mengvoeders, niet gekend door het bedrijf) ('AT04: Praktische uitvoering van een HACCP plan'). Het bedrijf dient eveneens de minimale nodige informatie aan derden te communiceren, teneinde een correcte etikettering van het op die manier geproduceerde diervoeder te bekomen.

2.2. Levensmiddelenbedrijven

Een producent van levensmiddelen die als nevenstroom voedermiddelen produceert dient de documenten 'AC-00: Inleiding' en 'AC-01: Algemene bepalingen toe te passen en bijkomend het document 'AT-07: productsteekkaart voor levensmiddelenbedrijven'. De bepalingen uit 'AC-02: Productie van diervoeders' zijn niet van toepassing op deze producent, met uitzondering van de voorschriften in de punten 5, 8.16, 8.17, 8.18, 9, 10, 11, 12 en, in voorkomend geval, punt 14 en 15.

Zie ook 'AC-00: Inleiding', toepassingsgebied, waarin wordt toegelicht vanaf wanneer deze documenten van toepassing zijn voor een levensmiddelenbedrijf dat voedermiddelen produceert.

Levensmiddelenbedrijven die sporadisch levensmiddelen wensen af te zetten in de diervoederketen dienen ook te voldoen aan de documenten 'AC-00: Inleiding' en 'AC-01: Algemene bepalingen' en het document 'AT-07: productsteekkaart voor levensmiddelenbedrijven'.

Voorbeeld toepassingsgebied voor een bedrijf uit de voedingsindustrie

Een producent van koekjes heeft geregeld een nevenstroom van gebroken koekjes die naar de diervoedersector gaat. Deze producent dient de bepalingen uit documenten 'AC-00: Inleiding' en 'AC-01: Algemene bepalingen' en het document 'AT-07: productsteekkaart voor levensmiddelenbedrijven' toe te passen.

2.3. Bijzondere technische documenten

De producenten van voeders voor gezelschapsdieren ('petfood') dienen naast de bepalingen opgenomen in dit document ook te voldoen aan het document 'AT-12: voeders voor gezelschapsdieren'.

De ondernemingen die dierlijke bijproducten verwerken in diervoeders, moeten eveneens voldoen aan de eisen vermeld in het document 'AT-11: dierlijke bijproducten'.

De ondernemingen die bij de levering van gemediceerde diervoeders een fijndoseertoestel gebruiken, moeten eveneens voldoen aan document 'AT-13: Procedure voor het gebruik van een fijndoseertoestel'.

3. Productspecificaties

Zowel voor de ontvangen ingrediënten en producten als voor het eindproduct dienen schriftelijke specificaties te worden opgesteld. De specificaties dienen minstens conform aan de wetgeving te zijn (zie 'AT-01: wetgeving').

Per product of productgroep moet er een productbeschrijving zijn waaruit de gevoeligheid voor voedselveiligheidsrisico's blijkt. Deze beschrijving moet rekening houden met de componenten waaruit het product wordt samengesteld (bijvoorbeeld voedermiddelen, toevoegingsmiddelen en voormengsels) en het productieproces (tot en met de distributie).

In de productspecificaties dienen minimaal te zijn opgenomen:

- kenmerken van het product;
- kenmerken voor het gebruik.

De kenmerken van het product omvatten minimaal een beschrijving van:

- algemene gegevens (benaming, codering, enz.);
- samenstelling (chemisch, fysisch, microbiologisch);
- gebruikte grond- en hulpstoffen;
- normen (wet- en regelgeving, afspraken met afnemers) en toleranties;
- overige kenmerken (o.a. verpakking).

De kenmerken voor het gebruik omvatten minimaal een beschrijving van:

- opslag- en bewaarcondities;
- transport- en aflevercondities;
- houdbaarheid, indien van toepassing.

Eventueel kunnen de specificaties per productgroep worden opgesteld. Onder productgroep wordt verstaan een groep van gelijkaardige producten (bvb. sojaschroot: soja 44, soja 48 en soja 50).

Producten die tot een zelfde productgroep behoren kunnen:

- afkomstig zijn van een gelijkaardig proces;
- van dezelfde origine zijn;
- een gelijkaardige samenstelling hebben;
- een gemeenschappelijke bestemming (doeldier) hebben.

Hierbij is het belangrijk dat de specifieke verschillen tussen de afzonderlijke producten binnen eenzelfde productgroep kritisch worden bekeken.

Gebruik van toevoegingsmiddelen in diervoeders

Het gebruik van toevoegingsmiddelen in diervoeders is strikt beperkt tot de toevoegingsmiddelen die in het Communautair repertorium van toevoegingsmiddelen voor diervoeding krachtens Verordening (EG) nr. 1831/2003 zijn opgenomen. Dit repertorium (positieve lijst) wordt regelmatig bijgewerkt en is online raadpleegbaar op http://ec.europa.eu/food/food/animalnutrition/feedadditives/registeradditives_en.htm

Het bedrijf dat gebruik zou maken van een toevoegingsmiddel of een diervoeder wenst samen te stellen, moet rekening houden met de specifieke kenmerken met betrekking tot het nagestreefde doel.

Hiervoor moet het bedrijf rekening houden met:

- de toestemming om de substantie in diervoeders te gebruiken (de toevoegingsmiddelen gebruikt binnen de Europese Unie, beschikken over een wettelijke toelating, gepubliceerd als een verordening in het Publicatieblad van de Europese Unie;
- nagestreefd doel (bvb. technologische, nutritionele, dieet voeding, enz.);
- doeldier (sommige toevoegingsmiddelen zijn voor alle diersoorten toegestaan, andere zijn beperkt tot specifieke categorieën (bvb.: mestkippen en biggen));
- het minimale en/of maximale toegestane gehalte (dit is van groot belang teneinde de gebruiksaanwijzing voor het diervoeder te kunnen bepalen. Deze zal voornamelijk betrekking hebben op het gehalte aan toevoegingsmiddelen (bvb. voormengsel of aanvullend voeder));
- de duur van het voorgeschreven gebruik;
- de beperkingen in gebruik;
- de compatibiliteit van het toevoegingsmiddel met de andere bestanddelen van het diervoeder;
- de bijzondere kenmerken van zijn installatie (met inbegrip van mogelijke versleping, incorporatie faciliteit, enz.).

Het gehalte aan toevoegingsmiddelen in sommige diervoeders wordt beperkt door wettelijke bepalingen (Verordening (EG) nr. 767/2009 Art 8). Deze zijn hieronder vermeld.

Diervoeders	Maximale gehalte voor een gegeven toevoegingsmiddel
Voedermiddel	100 x het maximale gehalte voorzien voor het volledige diervoeder
	5 x het maximale gehalte in het geval van coccidiostatica en van histomonostatica
Aanvullend diervoeder	100 x het maximale gehalte voorzien voor het volledig diervoeder
	5 x het maximale gehalte in het geval van coccidiostatica en van histomonostatica
Dieetvoeders (voedermiddelen of mengvoeders)	Waarde hierboven, tenzij de samenstelling van de betrokken producten voldoet aan het bijzondere voedingsdoel waarvoor zij zijn bestemd (zie punt 15)

Voedermiddelen kunnen toevoegingsmiddelen bevatten.

Deze kunnen:

- 1) toegevoegd zijn met een specifiek doel. In dit geval moet het toevoegingsmiddel over een specifieke vergunning voor een gebruik in diervoeders beschikken (vermeld in het Communautaire register) (bvb een antioxidant aan het gesmolten vet toevoegen).

- 2) reeds in het product aanwezig zijn, alvorens het product een bestemming diervoeders heeft gekregen. Dit is voornamelijk het geval bij voormalige voedingsmiddelen. Deze kunnen toevoegingsmiddelen bevatten die bestemd zijn voor menselijke consumptie, maar die mogelijk niet toegestaan zijn in diervoeders. Hun aanwezigheid wordt getolereerd op de uitdrukkelijke voorwaarde dat ze geen enkele invloed hebben op het dier voor wie het diervoeder is bestemd.

4. Formulatie van toevoegingsmiddelen, voormengsels en mengvoeders

Bij de productie van diervoeders kan een bepaalde formule worden gebruikt die de verhouding van de ingrediënten voorschrijft. De formule wordt doorgestuurd naar de productieafdeling.

De formulatie moet minstens rekening houden met:

- de wettelijke vereisten inzake het gebruik van ingrediënten;
- de wettelijke vereisten voor eindproducten;
- de effecten van het eindproduct op de gezondheid van de doeldieren en op de voedselveiligheid van de consument van voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong.

De samenstelling van de geproduceerde mengelingen moet, per productiedatum, bewaard worden gedurende 10 jaar.

5. Aankoop

De aankoop van de producten wordt gedaan op basis van de productspecificaties.

De Europese inrichtingen van leveranciers van diervoeders moeten volgens de Europese Verordening (EG) nr. 183/2005 tot vaststelling van voorschriften voor diervoederhygiëne geregistreerd en eventueel erkend zijn.

In België bestaat een extra niveau tussen de registratie en de erkenning van een bedrijf zoals bepaald in de Europese Verordening (EG) nr. 183/2005: de toelating. Dit niveau wordt gedefinieerd in het Koninklijk Besluit van 16 januari 2006 waarin alle mogelijkheden van erkenning, toelating en registratie die door het FAVV worden afgeleverd, worden vastgelegd (zie 'AT-01: Wetgeving').

Een Belgische inrichting van een leverancier van producten of diensten dient te zijn erkend, toegelaten of geregistreerd, al naargelang de activiteiten van het bedrijf.

Een evaluatie van de leveranciers kan een nodige maatregel blijken te zijn om de voedselveiligheid en de kwaliteit van de aankopen van producten en diensten te waarborgen.

6. Ontvangst

Bij de ontvangst dient te worden gecontroleerd of de ontvangen ingrediënten voldoen aan de gestelde eisen. De begeleidende documenten en eventuele analysedocumenten moeten worden gecontroleerd (bvb. voor de kritiek beschouwde diervoeders).

Het product dient steeds te voldoen aan de wettelijke eisen (bvb. etiket). Alle producten aanwezig in een onderneming worden geacht, behoudens bewijs van het tegendeel, gehouden te zijn met het oog op verhandeling of gebruik (eventueel na verwerking) voor dierlijke voeding in het binnenland.

Bij de ontvangst moeten de diervoeders onderworpen worden aan een ingangscntrole (bvb. geur,

kleur, structuur, vochtgehalte, temperatuur, ...). Verpakte producten dienen te worden gecontroleerd op beschadigingen.

Bovendien moet de afnemer stalen nemen van ingrediënten in voldoende hoeveelheid, volgens een vooraf vastgestelde procedure. Deze stalen moeten worden bewaard om de traceerbaarheid te verzekeren. De stalen moeten worden gesloten en geëtiketteerd op een manier die identificatie eenvoudig maakt. Zij moeten zodanig worden bewaard dat verandering van de samenstelling of aantasting van het staal uitgesloten is.

Voor de verpakte producten en onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat dit schriftelijk met de leverancier werd overeengekomen en dat hierdoor geen enkel wettelijk voorschrift wordt overtreden, mag het staal door de leverancier worden genomen tijdens het productieproces van het te leveren lot producten.

In elk geval moet het staal worden verzegeld en voorzien zijn van een etiket dat identiek dezelfde verwijzingen draagt als het ontvangen product.

Een procedure die beschrijft wat dient te gebeuren met producten die niet voldoen aan de gestelde eisen (bvb. weigering, aanvaarden met voorwaarde, andere bestemming geven) moet bestaan en dient toegepast te worden indien nodig.

Bij ontvangst van voedermiddelen, toevoegingsmiddelen, voormengsels en aanvullende diervoeders, moet de ondernemer een register opstellen. Hier worden volgende gegevens bijgehouden:

- benaming van het product;
- naam en adres leverancier;
- ontvangstdatum;
- hoeveelheid;
- lotnummer leverancier;
- houdbaarheidsdatum, indien van toepassing.

7. Opslag van producten

Alle producten, zowel in bulk als in zak, moeten zo zijn opgeslagen dat:

- ze gemakkelijk kunnen worden geïdentificeerd;
- ze fysisch zijn gescheiden van andere producten;
- verwarring met andere producten is uitgesloten;
- de houdbaarheidsdatum niet wordt overschreden;
- aan de bewaaromstandigheden die vermeld staan op het etiket wordt voldaan.

De opslag van de producten moet dusdanig zijn dat de kans op beschadiging van de verpakking, morsen of weglekken van het product tot een minimum wordt herleid.

Diervoeders moeten zo worden opgeslagen dat ze gemakkelijk te identificeren zijn en verwarring met andere diervoeders uitgesloten is.

Wanneer een product in transit of bestemd voor export buiten de Europese Unie, wordt gestockeerd in de onderneming, moet deze stock een goed zichtbaar opschrift met de melding « Export » hebben. De eigenaar of houder van het product moet de bestemming kunnen bewijzen, door middel van voorhanden documenten, uiterlijk op het moment van de levering.

Het specifieke geval van opslag van gemedicineerde diervoeders bestemd voor de export wordt behandeld onder punt 13.4 van dit document.

Om de omvang van een eventuele *recall* te beperken, is het aangeraden om regelmatig de silo's en opslagruimten van droge producten volledig te ledigen. Alle ledigingen moeten worden geregistreerd.

Tijdens het opslaan worden voeders in bulk voor herkauwers bewaard in bedrijfsruimten die fysiek gescheiden zijn van die waar dierlijke eiwitten die in de voeding van niet-herkauwers zijn toegestaan (overeenkomstig bijlage IV bij Verordening (EG) nr. 999/2001), en voeders die dergelijke eiwitten bevatten, in bulk worden bewaard.

Inrichtingen die mengvetten produceren, scheiden de voor diervoeders bestemde producten fysiek van de producten die niet voldoen aan de in de sector diervoeders geldende normen (zie 'AT-01: Wetgeving' en 'AT-03: Normen, actiedrempel- en meldingslimietentabel').

Als een producent op het etiket van een lot, verklaart dat dit bestemd is voor technisch gebruik, mag dat lot nooit worden gebruikt voor diervoeding.

Recipiënten die dienen voor opslag en vervoer van de hieronder vermelde producten die bestemd zijn voor gebruik in diervoeders, mogen niet gebruikt worden voor opslag of vervoer van andere producten, tenzij deze voldoen aan de normen die van kracht zijn in de sector van de diervoeders.

Dit is van toepassing op de volgende diervoeders:

- mengvetten;
- plantaardige oliën;
- van plantaardige oliën afgeleide producten.

Indien er een risico van verontreiniging bestaat, moeten deze producten gescheiden worden gehouden van elke andere lading.

Indien dit gescheiden gebruik niet mogelijk is, worden de recipiënten grondig gereinigd zodat ieder spoor van het product verwijderd wordt, als die recipiënten eerder werden gebruikt voor producten die niet voldoen aan de voorschriften die gelden in de sector van de diervoeders.

De toe te passen procedure moet schriftelijk vastgelegd zijn.

Dierlijke vetten die afgeleid zijn van categorie 3-materiaal moeten vervoerd en opgeslagen worden in overeenstemming met de in Verordening (EG) nr. 1069/2009 vastgelegde geldende voorschriften (zie. 'AT-11: Dierlijke bijproducten').

8. Het productieproces

Voorafgaande opmerking

Alle stoffen en materialen die in de verschillende stappen van het productieproces worden gebruikt, dienen geëvalueerd te worden, opdat zij geen bron van gevaar vormen voor het eindproduct ('AT-04: Praktische uitvoering van het HACCP plan'). Het zou hier bvb. om diervoeders kunnen gaan, maar ook om technische hulpstoffen, smeermiddelen, reinigingsmiddelen, etc.

8.1. Verwerking van dierlijke bijproducten en gebruik van voedermiddelen van dierlijke oorsprong

Er zijn bijzondere bepalingen voor de verwerking van dierlijke bijproducten en voedermiddelen van dierlijke oorsprong alsook voor het gebruik ervan.

Deze eisen kunnen bvb. te maken hebben met de verplichting om een erkenning te hebben bij de bevoegde autoriteiten of bvb. kan het gebruik van bepaalde voedermiddelen van dierlijke oorsprong verboden zijn in installaties die dienen voor de productie van diervoeders voor herkauwers.

Voor meer informatie met betrekking tot de toepassing van de specifieke voorwaarden bij dergelijke activiteiten dient men de volgende documenten te volgen:

- 'AT-11: dierlijke bijproducten';
- 'AT-12: productie van voeders voor gezelschapsdieren';
- Ver (EG) 1069/2009 en Ver (EU) 142/2011;
- Ver (EG) 999/2001.

8.2. Productievolgorde

De productievolgorde in de installatie (mengvoeders met toevoegingsmiddelen, (gemedicineerde) voormengsels, enz.) dient zodanig te zijn, dat wordt voldaan aan de normen (lijst met gekende toegelaten toevoegingsmiddelen en gemedicineerde voormengsels, ongewenste stoffen) (cf. 'AT-01: Wetgeving').

De productievolgorde dient zodanig te zijn vastgelegd en te worden geregistreerd dat hiermee rekening wordt gehouden wanneer men de receptuur aan de aanbieder.

De gerealiseerde productievolgorde dient geregistreerd en gearchiveerd te worden.

8.3. Versleping

Sommige toevoegingsmiddelen, (gemedicineerde) voormengsels of andere producten kunnen tijdens het productieproces achterblijven en in het volgende lot voorkomen. Dit heet versleping. Versleping kan eigen zijn aan de installatie of reeds eerder in de keten worden veroorzaakt tijdens de productie of behandeling van de ingrediënten.

Het is noodzakelijk dat de versleping beperkt blijft.

De ernst van versleping hangt af van:

- de eigenschappen van het gebruikte product;
- de hoeveelheid van het gebruikte product;
- de plaats waar het gebruikte product is toegevoegd: hoe langer het traject, hoe groter de versleping;
- de installatie eigen versleping.

Om versleping te minimaliseren dient de producent:

- de mate van versleping van de installatie te kennen (bij productie van mengvoeders, toevoegingsmiddelen en voormengsels);
- een welbepaalde productie- of doseervolgorde te hanteren. Deze dient vastgelegd te zijn in voorschriften die aan het productieteam worden overgemaakt. Gerealiseerde productievolgordes worden gearchiveerd;

- eventueel spelcharges toe te passen;
- toevoegingsmiddelen en (gemedicineerde) voormengsels zo dicht mogelijk bij de menger in de hoofdstroom invoegen.

Versleping moet integraal deel uitmaken van de HACCP-studie. De operator moet rekening houden met de aan versleping verbonden risico's, en de van kracht zijnde wetgeving respecteren, zoals vb. de maximale toegestane gehalten aan toevoegingsmiddelen voor doeldieren of de maximale toegestane gehalten aan coccidiostatica-residuen voor niet doeldieren (cf. Communautair Register voor additieven of richtlijn 2002/32/EG).

Een verslepingstest moet minimaal worden uitgevoerd in volgende gevallen:

- elke 2 jaar in geval van productie toevoegingsmiddelen (indien het risico op eventuele versleping werd vastgesteld (aanwezigheid van een menger voor droge producten bvb.));
- elke 2 jaar in geval van productie voormengsels;
- elke 2 jaar in geval van gebruik van opeenvolgend gebruik van diervoeders die GGO's bevatten en diervoeders die geen GGO's bevatten;
- elke 2 jaar indien de mengvoederfabrikant beschikt over een erkenning voor de productie van mengvoeders die toevoegingsmiddelen bevatten uit de groep van de antibiotica (gebruik enkel mogelijk voor producten bestemd voor de export buiten de EU);
- bij de opstart van een installatie en vervolgens elke 2 jaar indien de mengvoederfabrikant beschikt (of wenst te beschikken) over een erkenning voor de productie van mengvoeders die toevoegingsmiddelen bevatten uit de groep 5 van de "coccidiostatica en andere gemedicineerde stoffen" of groep 4-d van de "groeibevorderaars" (zie Communautair Register van de toevoegingsmiddelen);
- bij de opstart van een installatie en vervolgens elke 2 jaar in geval van productie van mengvoeders die gemedicineerde voormengsels bevatten;
- tevens bij elke belangrijke wijziging aan de hierboven vermelde installatie.

Het is belangrijk om na het uitvoeren van de verslepingstest, de resultaten te bewaren in een rapport.

Het document 'AT-08: Versleping' beschrijft de manier waarop men een verslepingstest praktisch kan uitvoeren.

Wanneer het bedrijf een verslepingstest uitvoert, moet deze eveneens een homogeniteitstest uitvoeren.

Niettegenstaande vereist de uitvoering van een homogeniteitstest geen versleping maatregel.

Voorbeelden van de vervaardiging van mengvoeders of voormengsels die coccidiostatica bevatten

De meest effectieve maatregel om versleping te voorkomen is het bepalen en het respecteren van een geschikte productievолgorde. De benadering is verschillend naargelang het type substantie.

Zo is het voor de productie van voormengsels of mengvoeders die coccidiostatica bevatten, essentieel dat de normen m.b.t. de aanwezigheid van coccidiostatica in diervoeders altijd worden gerespecteerd:

- het respecteren van de minimale en/of maximale gehalten voor mengvoeders die coccidiostatica bevatten;
- het respecteren van de maximale gehalten aan coccidiostatica (ongewenste stof in de zin van Richtlijn 2002/32) voor voedermiddelen, voormengsels en mengvoeders die, op basis van hun formulering, geen coccidiostatica zouden mogen bevatten. In dit geval is het verdunnen in andere diervoeders verboden.

Alle voeders die op de markt worden gebracht moeten voldoen aan deze normen.

Op deze manier kan, wanneer het volgende geproduceerde lot een mengvoeder is dat het maximale gehalte voor een ongewenste stof voor dat coccidiostaticum niet overschrijdt (niet doeldieren), dit lot gecommmercialiseerd worden als mengvoeder wanneer alle vereisten worden gerespecteerd.

8.4. Homogeniteit

Bij de productie wordt:

- een homogene verdeling van de bestanddelen bekomen en dit binnen de wettelijk vastgestelde criteria (zie 'AT-01: Wetgeving');
- de volgorde van doseren op een zodanige manier gekozen dat een homogene verdeling wordt bekomen.

Ook bij de aflevering van het eindproduct moet de homogeniteit worden verzekerd.

Een homogeniteitstest dient iedere 4 jaar te worden uitgevoerd of bij wijziging aan de installatie. Deze test kan worden gecombineerd met een verslepingstest. Het resultaat van deze test moet worden geregistreerd.

8.5. Meet-, doseer- en controleapparatuur

Er moet een lijst bestaan van alle meet-, doseer- en controleapparatuur in de onderneming. Dit zijn bijvoorbeeld weegtoestellen, thermometers, vochtigheidsmeters, doseerapparatuur.

Van deze apparatuur moet duidelijk vastgelegd zijn:

1. Wat de minimaal en maximaal toegelaten belasting of meetbereik is;
2. Wat de nauwkeurigheid van het apparaat is;
3. Wat de toegelaten afwijking van het apparaat is.

Wanneer de nauwkeurigheid van het apparaat de toegelaten afwijking overschrijdt, dient deze te worden gekalibreerd of vervangen.

De apparatuur moet eenvoudig te reinigen zijn.

De weegapparatuur moet worden afgestemd op de af te wegen hoeveelheid.

Weegapparatuur die wordt gebruikt om goederen te wegen die verkocht zullen worden (bvb. weegbruggen, afzakinstallaties), moeten om de 4 jaar worden geijkt. Deze ijking dient uitgevoerd te worden door een door de wetgever erkende controle-instelling. Ondernemingen in België vinden een lijst van erkende instellingen terug op de website van de FOD Economie, dienst Metrologie.

Weegapparatuur voor intern gebruik moet regelmatig worden gecontroleerd en gekalibreerd.

De frequentie van kalibratie en controle moet door het bedrijf worden bepaald (bvb. op basis van een gevarenanalyse).

Deze voorschriften en frequenties moeten vastliggen in procedures. De registraties moeten worden bijgehouden.

8.6. Drogen

De droging bestaat uit een mechanische fase van (facultatieve) voorreiniging en een droogfase. De lucht die de warmte doorheen het te drogen product transporteert, moet schoon zijn. Het is van belang dat deze geen besmettingsbron vormt voor het diervoeder.

Door de controle van het vochtgehalte van het uitgaande product, de controle van de temperatuur van het product en van de lucht kan men deze stap beheersen.

Opgelet, door rechtstreeks contact met de verbrandingsgassen kunnen de producten tijdens het droogproces eventueel worden gecontamineerd met toxische stoffen.

De volgende maatregelen kunnen helpen bij het verwijderen of het verminderen van dit soort gevaar:

- Zorg voor een goed onderhoud van de installaties (bvb. branders);
- Verkies brandstofbronnen die minder risico's inhouden (bvb. gas);
- Geef voorrang aan een installatie waarbij de verbrandingsgassen niet in contact komen met het product;
- Controleer, indien nodig, de gedroogde producten op de mogelijke aanwezigheid van een geïdentificeerd gevaar.

8.7. Reinigen en/of sorteren

Hierdoor kan men vreemde lichamen verwijderen en/of de diervoeders onderling scheiden.

Het is essentieel dat men nagaat of de producten die voortkomen uit deze processen (bvb sorteerresten) voldoen aan de nagestreefde specificaties. Hun eventueel gebruik in diervoeders moet worden onderworpen aan een specifieke evaluatie.

Diervoeders mogen geen giftige stoffen of voor de gezondheid van mensen of dieren schadelijk stof bevatten.

8.8. Vermalen

Bij het vermalen worden de producten in een molen tot kleine partikels gereduceerd.

Bij het vermalen dient de nodige aandacht te gaan naar de slijtage van de hamers en de zeven van de molen.

De verwijdering van het klopmeeel moet zoveel mogelijk plaatsvinden in het lot dat wordt vermalen.

8.9. Mengen

Het mengen van ingrediënten dient zo te geschieden dat een homogene verdeling wordt verkregen.

Volgende parameters zijn belangrijk bij de menger voor het verkrijgen van een homogene verdeling:

- vullingsgraad: dit is het gebruikte volume in verhouding tot het beschikbare volume;
- mengtijd: totale tijd die het mengen in beslag neemt. De mengtijd start pas nadat alle producten in de menger zijn gestort. De optimale mengtijd moet gekend zijn. Deze wordt gegeven door de constructeur of wordt bepaald op basis van een homogeniteitstest zie punt 8.3 en 8.4;
- de hoeveelheid in te mengen product: een homogene verdeling is eenvoudiger te verkrijgen bij inmenging van 10% dan 0.1% van een bepaald product.

Deze parameters dienen tussen vastgelegde minimum en maximum (volume)waarden te liggen, afhankelijk van het type menger.

Voor mixers dient een onderhouds-, controle- en inspectieschema vastgelegd te zijn, waarin frequentie en aard van de controles zijn opgenomen, bijvoorbeeld controle op slijtage, aankoeken, hoeveelheid achtergebleven materiaal, enz.

8.10. Thermische behandeling

Door direct of indirect contact met hitte, wordt de temperatuur van het product verhoogd. Doel is de fysische, chemische, nutritionele of microbiologische kenmerken van het product te veranderen.

Wanneer de thermische behandeling de beheersing van een chemisch (bvb. antinutritionele factor) of een microbiologisch (bvb. aanwezigheid van micro-organismen) gevaar nastreeft, zal de doeltreffendheid van de behandeling moeten worden nagegaan volgens een door de onderneming vastgelegde frequentie en procedure.

Informatie met betrekking tot de maatregelen en de controle op Salmonella staat in het document 'AT-10: Beheersing van Salmonella'.

8.11. Pelleteren

Het transformeren van meel naar een korrel gebeurt in een pers onder hoge druk en temperatuur.

Bij het pelleteren dient rekening te worden gehouden met de stabiliteit van de verwerkte toevoegingsmiddelen en/of (gemedicineerde) voormengsels. De door de leverancier van ingrediënten zoals toevoegingsmiddelen en (gemedicineerde) voormengsels voorgeschreven verwerkingsadviezen dienen te worden gerespecteerd.

8.12. Afkoelen

Na thermische behandeling of pelleteren volgt een afkoelproces. Doel is de temperatuur en het vochtgehalte te verminderen en condensatie te vermijden. Dit wordt gedaan door lucht te laten circuleren langs het product. De in de koeler gestuurde lucht moet schoon zijn.

Het belangrijkste risico schuilt in een gebrek van het systeem (onvoldoende afkoeling) of in het optreden van condensatie in de installatie. De temperatuur van het product dat de koeler verlaat, moet zo dicht mogelijk bij de omgevingstemperatuur liggen.

8.13. Verkrumelen

Soms wordt een diervoeder verkrumeld nadat het werd gepelletiseerd.

Het verkrumelen gebeurt bijvoorbeeld door het breken van de korrels tussen 2 rollen. De afstand tussen beide rollen zorgt voor de mate van verkrumeling.

Zoals voor alle delen van de installatie is het van belang dat de reinheid en de afwezigheid van restanten van vorige ladingen zijn gewaarborgd.

8.14. Zeven (na afkoelen en/of verkrumelen)

Om te fijne deeltjes te verwijderen, of een selectie te doen op basis van de deeltjesgrootte, kan gezeefd worden. Meestal worden 2 of 3 zeven na elkaar gezet.

Er moet bijzondere aandacht worden besteed aan de retourstromen van het zeven en de reinheid van de installatie.

8.15. Coaten

Korrels kunnen worden gecoat met een vloeistof (bvb. een vloeibaar voedermiddel zoals vet).

De aard van de coatingstof en de reinheid van de installatie vormen de belangrijkste risicofactoren.

8.16. Verpakking

De onderneming moet toleranties m.b.t. gewicht definiëren, deze vastleggen en respecteren. Het gewicht per verpakking moet gecontroleerd worden, net zoals de goede leesbaarheid van de informatie aangebracht op iedere verpakkingseenheid. Deze controle moet geregistreerd worden.

De keuze van het verpakkingsmateriaal is afhankelijk van:

- de aard van het te verpakken diervoeder;
- de beheersing van de risico's die verband houden met een besmetting waarvan het verpakkingsmateriaal aan de basis ligt;
- de beheersing van de risico's die verband houden met een besmetting die langs het verpakkingsmateriaal wordt overgedragen.

Het is aanbevolen om voldoende aandacht te besteden aan goede bewaaromstandigheden voor nieuwe verpakkingen.

In uitzonderlijke gevallen (bvb. vloeibare producten), kan gebruik worden gemaakt van herbruikbare recipiënten. In dit geval moet de onderneming een reinigingsmethode van de recipiënten instellen waarmee de voedselveiligheid van de producten die erin verpakt zijn gewaarborgd is.

Tijdens het verpakken worden voeders in bulk voor herkauwers bewaard in bedrijfsruimten die fysiek gescheiden zijn van die waar dierlijke eiwitten die in de voeding van niet-herkauwers zijn toegestaan (overeenkomstig bijlage IV bij de Verordening (EG) nr. 999/2001) en voeders die dergelijke eiwitten bevatten, in bulk worden bewaard.

8.17. Andere processtappen

Naast bovengenoemde processtappen kunnen ook andere stappen voorkomen. Indien deze de veiligheid van het diervoeder kunnen beïnvloeden, moet de onderneming deze eveneens in aanmerking nemen.

Productie van voedermiddelen en/of van toevoegingsmiddelen

Voor sommige ondernemingen (voedingsindustrie, veilingen, biobrandstoffen, etc.) is het hoofdproces niet rechtstreeks verbonden met een diervoederproductie. Het gaat om nevenstromen van deze hoofdstroom (bvb. gedeclasseerde voedingsmiddelen, overschotten, diverse chemische stoffen, etc.).

Het voedermiddel of toevoegingsmiddel kan in om het even welke stap van het hoofdproces verschijnen (bvb. na de sorteerfase of de declassering van een voedingsmiddel of na het extraheren van olie bestemd om als brandstof te worden gevaloriseerd).

De betrokken onderneming moet derhalve zowel de installaties die rechtstreeks in contact staan met het diervoeder als de stappen die voorafgaan aan het verschijnen van het product in aanmerking nemen, aangezien deze een invloed kunnen uitoefenen op de voedselveiligheid van

het beschouwde product.

8.18. Retourstromen

Er bestaan 2 types retourstromen: de interne retourstromen hebben hun oorsprong in de onderneming zelf (voorbeeld stof in de filters, sorteerresten, zeefresten, ...) en externe retourstromen zijn producten die bij klanten worden terug gehaald.

De productie dient zo te zijn ingericht dat retourstromen tot een minimum worden herleid. Het stof afkomstig van de vloer mag niet als retourstroom worden beschouwd.

Retourstromen en stof

Het stof afkomstig van de vloer of van andere oppervlakken mag niet geïncorporeerd worden in diervoeders. Het gaat hier specifiek over het stof dat zich mettertijd ophoopt in het bedrijf en niet over een occasionele uitstoot van stof afkomstig van poedervormige of meelachtige (bloemige) diervoeders tijdens bijvoorbeeld de vermaling of de levering. Na het lozen van een stoffig product in de vezamelbunker blijven gewoonlijk nog resten van het product in de vrachtwagen of op de roosters achter. Het gaat dikwijls over aanzienlijke hoeveelheden van het product die dan in de bunker kunnen geveegd worden en zo teruggevoerd worden naar het lot.

De ruimtes waar de retourstromen worden opgeslagen dienen geregistreerd te zijn.

Retourstromen dienen, indien mogelijk, te worden teruggevoerd naar het lot waar ze afkomstig van zijn.

Uit de traceerbaarheidsgegevens moet kunnen worden afgeleid:

- de hoeveelheid en de plaats van elk retourproduct;
- de loten waarin retourproducten zijn verwerkt.

Voor externe retourstromen dient de biologische, chemische en bacteriologische kwaliteit bekend te zijn. Men moet nagaan of er geen kruiscontaminatie op het externe bedrijf heeft plaatsgevonden. Voor het terughalen dient een procedure te bestaan. Voor externe retourstromen wordt tevens een klachtenadministratie bijgehouden.

In een procedurevoorschrift dient vastgelegd te zijn welke retourproducten in welke voedersamenstellingen mogen worden opgenomen, alsmede in welk percentage dat ten hoogste mag gebeuren. Dit mag in ieder geval niet strijdig te zijn met de voorwaarden in de lijst met toegelaten toevoegingsmiddelen en gemedicineerde voormengsels.

Deze procedure omvat minstens de bepaling van de productievолgorde, de uitvoering en de controle op het herverbruik van de retourstromen. Binnen deze procedure moeten de handelingen worden beschreven die moeten voorkomen dat producten niet bestemd voor een bepaald doeldier worden geïncorporeerd.

9. Controle en analyse

9.1. Algemeen

Naast het nemen van stalen in het kader van traceerbaarheid (zie punten 6 en 10), kan het bedrijf er ook aan gehouden zijn om stalen te nemen voor analyses. Deze analyses moeten gezien worden als een controlemiddel dat toelaat om:

- aan te tonen dat het diervoeder voldoet aan de eisen;
- aan te tonen dat het voedselveiligheidssysteem voldoet aan de eisen;
- het voedselveiligheidssysteem continu te verbeteren.

Analyses in het kader van de autocontrole kunnen worden uitgevoerd in een intern laboratorium dat over voldoende materiaal en middelen beschikt en dat werkt volgens interne procedures voor het uitvoeren van die bepaalde analyses (methode, kalibratie van de apparatuur, etc.).

Het bedrijfseigen laboratorium dat analyses uitvoert in opdracht van het bedrijf, of voor rekening van derden, dient deel te nemen aan de ringtesten.

Er werd een monitoring ontwikkeld op niveau van de Europese Unie. Het betreft met name de monitoring van de dioxinen en de dioxineachtige PCB's die toepasbaar is voor bepaalde soorten inrichtingen (zie punt 14).

In België zijn de laboratoria verplicht het principe van de meldingsplicht toe te passen (zie 'AT-02: Meldingsplicht'); ze moeten het FAVV bvb. in kennis stellen van alle overschrijdingen van de maximale toegestane gehalten.

In het kader van de controle van de dioxinen en de dioxineachtige PCB's (zie punt 14.2) moet de onderneming expliciet opdracht geven aan het laboratorium om de analyseresultaten aan de bevoegde autoriteit te melden bij overschrijding van de maximumgehalten voor dioxinen en dioxineachtige PCB's.

Drie gevallen kunnen zich voordoen:

1. het laboratorium is gevestigd in dezelfde lidstaat als de onderneming. In dit geval is de bevoegde overheid deze van de lidstaat (in België het FAVV);
2. Het laboratorium is gevestigd in een andere lidstaat dan de onderneming. In dit geval moet het laboratorium de overschrijding van het analyseresultaat melden aan de bevoegde overheid van dit land, die deze informatie vervolgens doorgeeft aan de bevoegde overheid van de lidstaat waar de onderneming zich bevindt;
3. De analyse is toevertrouwd aan een laboratorium buiten de Europese Unie, in een derde land. In dit geval moet de onderneming de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar zij gevestigd is inlichten en aantonen dat het laboratorium de analyses uitvoert in overeenstemming met de Europese wetgeving (zie 'AT-01: Wetgeving').

De melding door het laboratorium ontslaat de operator niet van zijn plicht om dit eveneens te melden aan de bevoegde autoriteit.

In België bestaan een aantal wettelijke teksten die de uitvoering van analyses voor welbepaalde parameters verplicht maken.

In deze gevallen stelt de wet gewoonlijk voorop dat men gebruik maakt van een laboratorium dat voor de betreffende parameter een erkenning van het FAVV heeft of een accreditatie ISO 17025.

Indien een Belgisch bedrijf, erkend of toegelaten, niet beschikt over voldoende controlemiddelen, dient het een contractuele verbintenis te kunnen voorleggen met een geschikt laboratorium waaraan de analyses worden toevertrouwd. De schriftelijke opdracht van de analyses (per brief, per email, per fax) kan het contract vervangen.

Het contract en de opdrachten moeten de lijst van te realiseren analyses vermelden.

Onderstaande tabel geeft een opsomming van de verplichte analyses, de kwalificaties van de laboratoria alsook de referentie naar de wet.

Verplichte parameter(s)	Toepassingsgebied	Kwalificatie laboratoria	Referentie in de wet
Dioxines en dioxineachtige PCB's	<ul style="list-style-type: none"> - exploitanten van diervoederbedrijven die ruwe plantaardige vetten en oliën verwerken - exploitanten van diervoederbedrijven die dierlijke vetten produceren, met inbegrip van verwerkers van dierlijke vetten - exploitanten van diervoederbedrijven die visolie produceren - oleochemische industrie die diervoeders in de handel brengt - Biodieselindustrie die diervoeders in de handel brengt - Vetmenginrichtingen - producenten van mengvoeders wat betreft voedselproducerende dieren (met uitzondering van vetmenging) - importeurs die diervoeders in de handel brengen - (voor details: zie punt 14). 	Erkenning FAVV of accreditatie	Ver (EG) 183/2005 KB 21/02/06 - Bijlage IV
Dioxines	Additieven E559, E561, E566, E598 en E568 van de groep «Bindmiddelen, verdunningsmiddelen en stollingsmiddelen» (zie punt 14)		
Medicijnen (gehalte aan actieve stoffen)	Gemedicineerde diervoeders (zie AC-02 punt 13)	Erkenning FAVV of labo van de onderneming	KB 21/02/06 – Bijlage III
Dierlijke eiwitten (Staalname BSE)	Mengvoeders en voormengsels (productie) (zie AT-11)	Niet gespecificeerd	KB 21/02/06 – Bijlage I en II

Verplichte parameter(s)	Toepassingsgebied	Kwalificatie laboratoria	Referentie in de wet
Salmonella en Enterobacteriaceae	Voeder voor gezelschapsdieren (zie AT-12)	Erkenning FAVV	Ver (EU) 142/2011
Afhankelijk van het type van de controle door het FAVV	Tegenanalyse uitgevoerd volgend op een officiële controle van het FAVV	Erkenning FAVV	KB 15/04/05 – Art 2

De onderneming werkt een controleplan uit met daarin de verschillende procesmatige kritische controlepunten vanaf de ontvangst tot aan de levering van het diervoeder. Er moet minstens een toezicht zijn op de kritische controlepunten. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren aan de hand van een analyse, een visuele controle, door het meten van een bepaalde parameter zoals temperatuur of pH.

Dit controleplan is sterk afhankelijk van de bedrijfseigen processen. De controle op de CCP's die verband houden met de processtappen moeten niet de voorwaarden uit het document AT-05 volgen in tegenstelling met de monitoring van CCP's gelinkt aan het product. De onderneming bepaalt de controlefrequentie op de processtappen in functie van de eindcontrole en de gevaren die in het eindproduct zouden kunnen voorkomen.

Voorbeeld

Een onderneming voert een thermische behandeling uit op een diervoeder. Volgens de HACCP-analyse wordt het microbiologische gevaar van Salmonella voldoende beheerst indien, afhankelijke van de blootstellingsduur, de temperatuur boven een gegeven waarde T1 komt. Deze temperatuur wordt continue gemeten in de installatie. Indien de temperatuur onder de waarde T1 komt, weerklinkt een geluidssignaal.

De onderneming heeft de controlefrequentie van temperatuur T1 bijgevolg bepaald door een meting per lot.

Het potentieel voorkomen van het gevaar 'salmonella' doet zich dus slechts voor in die loten waarin de vereiste temperatuur niet bereikt werd. Enkel deze loten dienen deel uit te maken van het monitoringplan op eindproduct.

Het is toch aangeraden om, voor autocontrole, af en toe een lot waarvoor het geluidssignaal niet afging te controleren. Het analyseresultaat hiervan zal de evaluatie uitgevoerd door het HACCP-team al dan niet te bevestigen.

Het controleplan zal eveneens het bemonsteringsplan dat uitgevoerd wordt in het kader van 'AT-05: Monitoring' bevatten (zie 9.2).

Naargelang het bedrijf zal het controleplan betrekking hebben op:

- de aangekochte (inkomende) en verkochte (uitgaande) producten (zie punt 9.2);
- de controle die de van kracht zijnde wetgeving oplegt (bvb. de Europese monitoring van de dioxinen en de dioxineachtige PCB's);
- de bemonstering en analyse van de parameters van de processen die in de onderneming ontwikkeld zijn en vastgelegd in het HACCP-plan;

- de opvolging van de parameters op vraag van de afnemer (bvb. in de context van een commerciële vraag).

Wettelijke analyseplicht en HACCP plan.

De toepassing van bepaalde wettelijke eisen maakt het uitvoeren van analyses verplicht (zoals bvb. het zoeken naar aanwezigheid van dierlijke eiwitten of de dioxine monitoring). Deze wetgeving moet niet noodzakelijk door alle operatoren toegepast worden (bvb. enkel van toepassing voor producenten) en zeker niet wanneer zij buiten de Europese Unie gevestigd zijn.

In het kader van de dioxinemonitoring verplicht de wetgeving de producenten om van bepaalde inkomende producten elk lot te analyseren (cf. punt 14.2.4). Er bestaat een afwijking waardoor een supervisie via hun HACCP plan volstaat, maar dit enkel op voorwaarde dat ze kunnen bewijzen dat dit lot al bij een vorige stap aan de wettelijke monitoring onderworpen werd (bvb. met een analysecertificaat).

Indien het lot afkomstig is uit een derde land (rechtstreeks ingevoerd of via een al dan niet Europese tussenpersoon), is het noodzakelijk om te controleren of het lot wel degelijk aan een dergelijke monitoring onderworpen werd. Indien de monitoring niet werd uitgevoerd (bvb. wanneer een analysecertificaat ontbreekt), zal de producent deze analyse moeten doen bij ontvangst van het lot (inkomend product).

9.2. Monitoring

Indien, in het kader van autocontrole, de analyses worden gebruikt als controlemiddel of beheersmaatregel, dient de onderneming deze op te nemen in het individueel monitoringplan. Dit dient schriftelijke vastgelegd en nageleefd te worden.

Dit plan moet betrekking hebben om de aangekochte (inkomende) en verkochte (uitgaande) producten, conform het document 'AT-05: Monitoring'.

De resultaten van de analyses dienen te worden geregistreerd.

De onderneming houdt een overzicht bij van de analyseresultaten.

Individueel monitoringplan versus sectoraal monitoringplan volgens het document AT-05

Bepaalde sectoren kunnen een statistisch onderbouwd sectoraal monitoringplan uitwerken. Een dergelijk plan moet opgesteld worden volgens de principes uit het document 'AT-05: Monitoring'. In een dergelijk sectoraal plan worden van de ingaande producten en/of uitgaande producten gemeenschappelijke parameters vastgelegd die zullen worden bemonsterd en geanalyseerd. Door in groep op te treden wordt een representatief overzicht bekomen van analyseresultaten.

Bedrijven die deelnemen aan een sectoraal plan kunnen voor de parameters die ze hebben bepaald in hun individueel plan, maar die ook opgenomen zijn in het sectoraal plan, naar het laatste verwijzen naar het sectoraal plan.

Analyseresultaten

Indien de onderneming reeds over een analyseresultaat beschikt naar aanleiding van de toepassing van een wettelijk verplichte monitoring, moet het betreffende lot niet opnieuw geanalyseerd worden in het kader van een ander luik van het controleplan (bvb. als CCP) gezien er reeds een resultaat beschikbaar is voor dit lot.

Dit is uiteraard alleen mogelijk:

3. Indien de link tussen het geanalyseerde lot en het analyserapport ondubbelzinnig vastgesteld kan worden (bvb. met aanduiding van het lotnummer op het analyserapport);
4. Indien het laboratorium dat de analyse uitvoerde aan de gestelde vereisten voldoet (bvb. accreditatie);
5. Indien de leverancier aan de eisen van punt 5 voldoet.

10. Etikettering, levering en afname door de klant

Bij afname van het product door de klant of bij aflevering zijn de wettelijke vermeldingen (zie 'AT-01: Wetgeving') duidelijk aangegeven op de verpakking en/of de begeleidende documenten.

Ook de eventuele wachttermijnen, toedieningsvoorschriften en specifieke opslag- en gebruikcondities die voortvloeien uit de eigenschappen van het diervoeder moeten duidelijk vermeld zijn voor de afnemer.

Een correcte benaming van het diervoeder is zeer belangrijk. Als ze bestaan, is het aanbevolen om de benamingen te gebruiken van de voedermiddelen die opgenomen zijn in de Europese catalogus voor voedermiddelen.

De wettelijke voorschriften met betrekking tot de etikettering en de levering van diervoeders staan vermeld in de volgende documenten (zie 'AT-01: Wetgeving'):

- voor de voedermiddelen:
 - o Verordening (EG) n.°767/2009 betreffende het op de markt brengen en het gebruik van diervoeders;
 - o Ministerieel Besluit van 12/02/1999 betreffende het in de handel brengen en het gebruik van diervoeders (met name Hoofdstuk II van dit ministerieel besluit).
- voor de toevoegingsmiddelen (en de bijzondere stikstofhoudende producten):
 - o Verordening (EG) nr. 1831/2003 betreffende toevoegingsmiddelen bestemd voor diervoeders;
 - o Verordening (EG) n.°767/2009 betreffende het op de markt brengen en het gebruik van diervoeders;
 - o Ministerieel Besluit van 12/02/1999 betreffende het in de handel brengen en het gebruik van diervoeders (met name Hoofdstuk II van dit ministerieel besluit).
- voor de voormengsels:
 - o Verordening (EG) Nr. 1831/2003 betreffende toevoegingsmiddelen bestemd voor diervoeders;
 - o Verordening (EG) n.°767/2009 betreffende het op de markt brengen en het gebruik van diervoeders;
 - o Ministerieel Besluit van 12/02/1999 betreffende het in de handel brengen en het gebruik van diervoeders (met name Hoofdstuk II van dit ministerieel besluit).
- voor de mengvoeders:
 - o Verordening (EG) n.°767/2009 betreffende het op de markt brengen en het gebruik van diervoeders;

- o Ministerieel Besluit van 12/02/1999 betreffende het in de handel brengen en het gebruik van diervoeders (met name Hoofdstuk II van dit ministerieel besluit).

Etikettering en claims

Het communiceren van informatie aan de gebruiker van diervoeders (bedrijven, veehouders of particulieren) wordt aan de hand van verschillende kanalen gedaan (etikettering, technische documentatie, publiciteit, internet, enz.).

De gegevens op het etiket zijn heel belangrijk want zij vormen vaak de enige informatiebron van de gebruiker, in het bijzonder de niet professionele gebruiker. De wetgeving definieert drie concepten: de etikettering, het etiket en de aanbiedingsvorm.

- De etikettering is het toewijzen van vermeldingen, aanwijzingen, merk- of handelsnamen, afbeeldingen of tekens aan een diervoeder d.m.v. het aanbrengen van deze informatie op alle informatiedragers die verwijzen naar het diervoeder of dit vergezellen, zoals een verpakking, een recipiënt, een bijsluiter, een etiket, een document, een band, een kraag of het internet, inclusief voor reclaimedoeleinden;
- Het etiket wordt gedefinieerd als een label, een merknaam, een merkteken, een afbeelding of een andere omschrijving, geschreven, gedrukt, gestencild, als merkteken aangebracht, in reliëf uitgevoerd of ingeperst of bevestigd aan een verpakking of recipiënt van diervoeder;
- De aanbiedingsvorm staat voor de vorm, het uiterlijk of de verpakking en het voor het diervoeder gebruikte verpakkingsmateriaal, de wijze waarop zij worden gepresenteerd, alsmede de omgeving waarin zij worden uitgesteld.

De inhoud van het etiket wordt specifiek beschreven voor elke type van diervoeder (zie hierboven).

De etikettering en de aanbiedingsvorm van het diervoeder mogen de gebruiker niet misleiden (bvb. wat betref de bestemming of de kenmerken van het diervoeder, met name de aard, het bij de vervaardiging of productie toegepaste procedé, eigenschappen, samenstelling, hoeveelheid, houdbaarheid en soort of categorie dieren waarvoor het is bedoeld. Men kan het geenszins effecten of kenmerken toeschrijven die het niet bezit, of suggereren dat het bijzondere kenmerken vertoont, hoewel alle soortgelijke diervoeders dezelfde kenmerken bezitten.

De etikettering en de aanbiedingsvorm van voedermiddelen en mengvoeders kunnen niettegenstaande de aandacht vestigen op de aanwezigheid of het ontbreken van een stof in het diervoeder, op een specifiek voedingskenmerk of –procedé of op een specifiek daarmee samenhangende functie, mits aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

- De claim is objectief, verifieerbaar en begrijpelijk;
- De voor de etikettering verantwoordelijke persoon stelt in geval van een controle een wetenschappelijke onderbouwing van de claim ter beschikking (door middel van algemeen beschikbare wetenschappelijke gegevens, tenzij op basis van met bewijsstukken gestaafde onderzoek van het bedrijf);
- De wetenschappelijke onderbouwing moet beschikbaar zijn op het tijdstip dat het diervoeder in de handel wordt gebracht.

Claims betreffende de optimalisering van de voeding en de ondersteuning of bescherming van de fysiologische toestand zijn toegestaan, tenzij zij een claim bevatten die de indruk wekt dat het diervoeder een ziekte voorkomt, behandelt of geneest (met uitzondering van coccidiostatica en histomonostatica toegestaan als toevoegingsmiddelen).

Claims betreffende de preventie van een onevenwichtig voedingspatroon zijn toegelaten, mits er

geen link wordt gemaakt naar ziektesymptomen.

Om dit onderwerp te verduidelijken, heeft de Belgische Federale Overheidsdienst, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu een indicatieve lijst van claims ter beschikking van de operatoren gesteld. Het gaat over claims die niet worden beschouwd als beschrijvingen eigen aan de preventie, de behandeling of de genezing van een ziekte. Deze lijst kan worden gedownload via op onderstaande link:

http://www.health.belgium.be/filestore/11782447_FR/allegations%20sante%202008-03_0_11782447_fr.pdf.

De etikettering en de aanbiedingsvorm van voedermiddelen en mengvoeders mogen niet de indruk wekken dat het diervoeder een bijzonder voedingsdoel heeft als voorzien in de wetgeving (zie punt 15) tenzij het aan de daarin vermelde vereisten voldoet.

Etikettering en bestemming van het product

Het etiket van de producten moet duidelijk laten zien of ze bestemd zijn voor diervoeders of voor andere doeleinden. Het is met name om deze reden dat de wet vermeldingen zoals « toevoegingsmiddel », « voormengsel », « voedermiddelen », « mengvoeders », enz... oplegt.

Als van een bepaald lot van een product wordt verklaard dat dit niet bestemd is voor gebruik in diervoeders, mag deze verklaring achteraf door een exploitant in een later stadium van de keten niet worden gewijzigd.

Diervoeders die geheel of gedeeltelijk uit genetisch gemodificeerde organismen (GGO) bestaan of diervoeders die met GGO's geproduceerd zijn, moeten volgens Verordening (EG) nr. 1829/2003 en Verordening (EG) nr. 1830/2003 worden geëtiketteerd.

Diervoeders die dierlijke eiwitten bevatten die enkel in de voeding van niet-herkauwers zijn toegestaan (overeenkomstig bijlage IV bij de Verordening (EG) nr. 999/2001) en die geen voeders voor gezelschapsdieren zijn, mogen alleen worden geleverd aan inrichtingen waar geen herkauwers worden gehouden, vetgemest of gefokt.

Voor de levering wordt een monster genomen van elk lot. Dit monster moet onder optimale omstandigheden worden bewaard voor een periode zoals vermeld in de onderstaande tabel en eenduidig terug te traceren zijn naar het geproduceerde lot.

Deze monsternamen van geproduceerde diervoeders is verplicht voor erkende of toegelaten Belgische producenten en wordt aanbevolen aan de overige productiebedrijven.

Monsternamen van geproduceerde diervoeders (cf. KB 21/02/06 – Bijlage I. I en Bijlage III.IV))

Afgewerkt product	Bewaarperiode
Voedermiddel	6 maanden vanaf de datum van het in de handel brengen
Toevoegingsmiddel	tot de gegarandeerde minimale houdbaarheidsdatum en

 Monstername van geproduceerde diervoeders (cf. KB 21/02/06 – Bijlage I. I en Bijlage III.IV))	
Voormengsel	in elk geval gedurende ten minste drie maand vanaf de datum van in de handel brengen
Mengvoeder	
Gemedicineerd diervoeder	4 maanden te rekenen vanaf de fabricagedatum (cfr. Punt 13)

Bij levering van toevoegingsmiddelen, voormengsels en mengvoeders moeten in het register volgende gegevens worden bijgehouden:

- Benaming van het product;
- Naam en adres klant;
- Leveringsdatum;
- Hoeveelheid;
- Lotnummer;
- Houdbaarheidsdatum.

Indien de aankoper van mengvoeders een veehouder is die over een door de autoriteiten toegekend beslagnummer beschikt, moet dit beslagnummer worden vermeld bij elke levering van een mengvoeder.

Bij levering van:

- producten die vallen onder de Europese monitoring (zie punt 14.2) en inkomend zijn in de sector van de oleochemie en biodiesel;
- producten die vallen onder de Europese monitoring (zie punt 14.2) en inkomend zijn in de inrichtingen die mengvetten produceren;
- producten die vallen onder de Europese monitoring (zie punt 14.2) en inkomend zijn bij de mengvoederfabrikanten, andere dan instellingen die vet mengen;

moet deze levering vergezeld gaan van een bewijsstuk dat deze producten of alle componenten ervan geanalyseerd werden.

Als het gaat om dierlijke vetten (zie punt 14.2.4.2) of visolie (categorie « andere visoliën » zie punt 14.2.4.3) dan mag dit bewijsstuk enkel vermelden dat de producten voldoen aan de eisen voor een representatieve analyse per 2000 ton.

11. Producten met afwijkingen

Als een lot niet voldoet aan de vastgestelde criteria, dan moet dit lot:

- In de onderneming een behandeling ondergaan zodat ze terug voedselveilig is. Wanneer een adequate behandeling niet mogelijk is, dan dient het lot buiten de diervoedersector te worden gebruikt; of
- Een andere bestemming krijgen (binnen of buiten de onderneming). Als het lot verkocht wordt aan een ander bedrijf, moet de verkoper de klant schriftelijk op de hoogte stellen van de afwijkingen; of
- Vernietigd worden.

Installaties (bvb. opslagruimten) waar besmette loten ontdekt zijn, dienen zorgvuldig te worden gereinigd zodat herbesmetting van volgende loten wordt vermeden. Hiervoor dient een procedure te zijn vastgelegd.

Productie van voedermiddelen

Voor een voedingsmiddel of nevenstroom uit de voedingsindustrie die de bestemming diervoeders krijgt, dient een gevarenanalyse te worden uitgevoerd. Hieruit moet blijken of het product in ongewijzigde staat als voedermiddel kan worden gebruikt.

12. Aanpassingen producten of productieproces

Bij de ontwikkeling van nieuwe producten moet de voedselveiligheid worden gegarandeerd. Dit gebeurt door de toepassing van de HACCP-principes.

Indien aanpassingen gebeuren aan bestaande productieprocessen of aanpassingen aan bestaande recepturen, dan dienen de HACCP-principes te worden toegepast.

De wijzigingen moeten naar behoren worden onderzocht, geverifieerd, gevalideerd, als geschikt worden bestempeld, en worden goedgekeurd vóór hun implementatie. De resultaten van dit onderzoek worden schriftelijk bewaard en alle noodzakelijke acties zullen worden geregistreerd.

ZKO

ZKO's moeten de resultaten van dit onderzoek niet schriftelijk bewaren. Ze moeten wel de veranderingen kunnen motiveren in het kader van de voedselveiligheid.

13. Bijzondere bepalingen voor gemedicineerde diervoeders

Deze bijzondere voorschriften zijn van toepassing op alle Belgische ondernemingen die gemedicineerde diervoeders in omloop brengen. Deze voorschriften zijn hoofdzakelijk gebaseerd op de bepalingen uit het Koninklijk Besluit van 21 december 2006 - Bereiding, in handel brengen en gebruik van gemedicineerde voeders. Voor meer details is het aangeraden de wetgeving te raadplegen (cf. 'AT-01: Wetgeving').

Mengvoederfabrikanten die gebruik maken van het fijndoseertoestel

Mengvoederfabrikanten die gebruik maken van het fijndoseertoestel om gemedicineerde diervoeders te produceren dienen de procedure voor het gebruik van dit toestel toe te passen. De procedure staat beschreven in 'AT-13: Procedure voor het gebruik van het fijndoseertoestel'.

Binnen België, hebben het Federaal Agentschap voor Voedselveiligheid (FAVV) en de Beroepsfederatie van de Mengvoederfederaties (BEMEFA) een gemeenschappelijk verdrag getekend voor gemedicineerde diervoeders.

De betrokken Belgische fabrikanten van gemedicineerde diervoeders moeten het document 'AT-14: Richtwaarden voor gemedicineerde diervoeders' toepassen.

13.1. Verantwoordelijkheid

Een persoon die beschikt over de competenties beschreven in de wetgeving betreffende geneceineerde diervoeders dient toezicht te houden op de fabricage van dergelijke diervoeders.

Op Belgisch grondgebied mag de persoon die voor de productie van geneceineerde diervoeders verantwoordelijk is:

- a. zijn diensten slechts aanbieden aan één enkele inrichting in de diervoedersector die erkend is voor de productie van geneceineerde diervoeders;
- b. geen titularis van een officina zijn;
- c. als verantwoordelijke dierenarts, geen geneceineerde diervoeders voorschrijven die afkomstig zijn van de inrichting waarvan hij de productie controleert.

De kopie van het diploma en het contract tussen bedrijf en verantwoordelijke moeten in de onderneming beschikbaar zijn.

13.2. Aankoop geneceineerde voormengsels

In België mogen de geneceineerde diervoeders uitsluitend worden gefabriceerd op basis van geneceineerde voormengsels:

- waarvoor een vergunning voor het in de handel brengen, conform de Belgische vigerende wetgeving voor geneesmiddelen, werd verleend; of
- waarvoor een vergunning voor het in de handel brengen werd verleend in een lidstaat van de Europese Unie; of
- die conform gebruikt worden aan het voorschrift voorgeschreven door de dierenarts, en betreffende de behandeling van dieren, bij wijze van uitzondering onder zijn rechtstreekse persoonlijke verantwoordelijkheid (toepassing van het cascadesysteem of watervalsysteem (Koninklijk Besluit van 14/12/2006 betreffende geneesmiddelen voor menselijk en diergeneeskundig gebruik - art 230 en 231)).

Per lot geneceineerd voormengsel moet een monster worden genomen van 50 gram dat 3 maanden, te rekenen vanaf de laatste levering van het geproduceerde geneceineerde diervoeder, moet worden bewaard.

 Monstername door de Belgische producent van geneceineerd diervoeder		
Inkomend Product	Hoeveelheid	Bewaarperiode
Gemeceineerd voormengsel	50 g /lot	3 maanden te rekenen vanaf de laatste levering van een lot geneceineerd diervoeder

Op het monster worden volgende zaken genoteerd:

- benaming geneceineerd voormengsel;
- naam en adres van de producent;
- ontvangstdatum;
- hoeveelheid;
- registratienummer;
- lotnummer;
- factuurnummer.

Dit monster moet verzegeld worden bewaard, overeenkomstig met de voorwaarden vermeld op de bijsluiter voor de gebruiker.

13.3. Opslag gemedicineerde voormengsels

Gemedicineerde voormengsels moeten worden bewaard in afgesloten ruimten, duidelijk gescheiden van de andere voormengsels en overeenkomstig de bewaaromstandigheden die eventueel op het etiket zijn vermeld.

De apparatuur die voor de opslag van gemedicineerde voormengsels wordt gebruikt, moet worden gereinigd voordat ze opnieuw wordt gebruikt om versleping te vermijden.

13.4. Productie en opslag van een gemedicineerd diervoeder

Het gemedicineerd diervoeder mag uitsluitend worden gefabriceerd door een erkende fabrikant en op basis van een voorschrift door een dierenarts.

In België is dit voorschrift maximaal 15 dagen geldig, vanaf de datum waarop het werd opgemaakt, en voor één enkele behandeling.

In sommige welbepaalde gevallen (zie 'AT-01: Wetgeving') is het de bedrijfsbegeleidende dierenarts van het veehouderijbedrijf die het, niet door de veehouder ondertekende, voorschrift rechtstreeks overhandigt aan de fabrikant van het gemedicineerd diervoeder.

De Belgische mengvoederfabrikant dient zich te houden:

- aan de samenstelling en hoeveelheid voorgeschreven door de behandelende dierenarts;
- aan eventuele bijkomende voorwaarden. Deze voorwaarden kunnen door het FAVV zijn vastgelegd of kunnen voorwaarden zijn verbonden aan het gebruik van het gemedicineerde voormengsel.

De producent gebruikt voor de productie van gemedicineerde diervoeders alleen diervoeders die met de gemedicineerde voormengsels kunnen worden vermengd tot een stabiel en homogeen product.

Bij fabricatie van één gemedicineerd diervoeder mag slechts één wettelijk geregistreerd gemedicineerd voormengsel worden gebruikt. In afwijking hiervan kunnen echter meerdere gemedicineerde voormengsels gelijktijdig worden gebruikt voor de fabricage van één enkel gemedicineerd voeder, op voorschrift van de dierenarts.

Tijdens de formulatie en productie van het gemedicineerd diervoeder waakt de producent erover dat in de gebruikte diervoeders niet hetzelfde antibiotica of hetzelfde coccidiostaticum wordt gebruikt als deze die in het voormengsel als actieve stof zijn gebruikt.

Bij productie van gemedicineerde diervoeders dient de fabrikant de dagelijkse hoeveelheid van actieve substantie op te nemen in voeder, die ten minste de helft is van het dagrantsoen van de behandelde dieren. Voor herkauwers is dit minimaal de helft van de dagelijkse behoefte aan niet-mineraal aanvullend voeder.

Indien de inmenging van het gemedicineerde voormengsel door een fijndoseertoestel bij levering van het mengvoeder gebeurt, is document 'AT-13: Procedure voor het gebruik van het fijndoseertoestel' van toepassing.

Indien het gaat om een fabricage voor verzending vanuit België naar een andere Lidstaat van de Europese Unie, mag men gemedicineerde voormengsels gebruiken die in die lidstaat zijn toegestaan.

Loten gemedicineerde diervoeders die bestemd zijn voor het intracommunautaire verkeer worden apart en op duidelijk aangegeven wijze opgeslagen. Om verwarring te vermijden bevindt zich bij elke lot een duidelijk zichtbaar bord waarop goed leesbaar de vermelding "uitvoer" is vermeld.

13.5. Registraties

In België moeten het witte en het gele luik van het voorschrift worden ingevuld door de fabrikant van het gemedicineerde diervoeder, en vermelden:

- naam en adres van de fabrikant van het gemedicineerd diervoeder;
- lotnummer;
- productiedatum;
- bewaartermijn;
- afleverdatum;
- handtekening van de fabrikant van het gemedicineerd diervoeder.

Deze luiken moeten de levering vergezellen.

Bij elektronische voorschriften mogen alle luiken wit zijn. In dit geval moet onderaan ieder luik respectievelijk de vermelding « Exemplaar voor de producent van het gemedicineerd diervoeder » (equivalent van het witte luik) en « Exemplaar voor de veehouder » (equivalent van het gele luik) vermeld zijn.

De verantwoordelijke voor de productie van gemedicineerde diervoeders zorgt ervoor dat in een register de bijzonderheden en de datum van de bewerkingen en uitgevoerde analyses overeenkomstig de wetgeving betreffende gemedicineerde diervoeders ingeschreven zijn.

Dit register wordt dagelijks bijgehouden en wordt in de onderneming bewaard gedurende vijf jaar na de datum waarop het is afgesloten.

Voor elk gemedicineerd voormengsel worden in het register volgende gegevens bijgehouden:

- naam en adres leverancier;
- afgenomen hoeveelheid gemedicineerd voormengsel, met factuurnummer en lotnummer;
- de gebruikte hoeveelheid gemedicineerd voormengsel en zijn lotnummer, plus de hoeveelheid, aard en lotnummer van het geproduceerde gemedicineerde diervoeder;
- de in voorraad gehouden hoeveelheid gemedicineerd voormengsel.

Voor gemedicineerde diervoeders worden in het register volgende gegevens bijgehouden:

- aard, hoeveelheid en lotnummer van de geproduceerde gemedicineerde diervoeders;
- aard, hoeveelheid en lotnummer van de geleverde gemedicineerde diervoeders met:
 - o naam en adres bestemming;
 - o nummer geneeskundig voorschrift;
 - o naam en adres dierenarts;
- de in voorraad gehouden hoeveelheid gemedicineerd diervoeder.

Deze registers worden voor elk gemedicineerd voormengsel en voor elk gemedicineerd diervoeder op een apart blad bijgehouden. De boekhouding wordt dagelijks bijgehouden zonder enig blanco, doorhaling of overschrijving en wordt gedurende vijf jaar ter beschikking gehouden van het FAVV.

De onderneming bewaart de diergeneeskundige voorschriften gedurende 5 jaar en chronologisch gerangschikt.

De in België gevestigde fabrikant van gemedicineerde diervoeders moet eveneens bij het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG) via het ad hoc formulier (cfr. 'AT-01: Wetgeving') en volgens de modaliteiten voorzien door het FAGG:

- voor ieder gemedicineerd voormengsel:
 - o de naam van het voormengsel;
 - o de gebruikte hoeveelheden (gewicht);
- voor ieder geproduceerd gemedicineerd diervoeder:
 - o de diersoort en -categorie dieren waarvoor het diervoeder bestemd is;
 - o de geproduceerde hoeveelheden (gewicht);
 - o het lotnummer.

13.6. Controle van gemedicineerde diervoeders

Bij productie van een gemedicineerd diervoeder moet van elke productie een monster van 500 gram worden genomen. Dit monster moet 4 maanden te rekenen vanaf de productiedatum worden bewaard. Op het monster worden volgende zaken genoteerd:

- benaming gemedicineerd diervoeder;
- productiedatum;
- hoeveelheid;
- registratienummer;
- lotnummer van het verwerkte gemedicineerde voormengsel;
- gehalte aan actieve substantie.

Dit monster moet verzegeld en in optimale omstandigheden worden bewaard.

 Monstername van gemedicineerd diervoeder door de Belgische producent		
Uitgaand Product	Hoeveelheid	Bewaarperiode
Gemedicineerd voeder	500 g / fabricagelot	4 maanden te rekenen vanaf de fabricagedatum

 Analyses van gemedicineerd diervoeder	
Parameter	Frequentie
Gehalte aan werkzame stoffen (om stabiliteit en homogeniteit te verzekeren) per gebruikt gemedicineerd voormengsel	<ul style="list-style-type: none"> - om de 100 ton gefabriceerd gemedicineerde voeders; ofwel - indien men deze hoeveelheid niet bereikt, om de 6 maanden.

13.7. Levering van gemedicineerde diervoeders

De fabrikant van gemedicineerd diervoeder (Belgische operator) laat het witte en het gele luik van het voorschrift ondertekenen door de veehouder die verantwoordelijk is voor de dieren, neemt het witte luik terug mee, en bewaart het.

Afwezigheid van de veehouder

De naam, voornaam en/of de handtekening voor ontvangst, van de afwezige verantwoordelijke voor de dieren of zijn afgevaardigde zijn niet vereist indien deze vooraf in kennis werd gesteld van het tijdstip van de levering. In dat geval vervangt de leverancier deze vermeldingen door het uur van de levering.

De etikettering van gemedicineerde diervoeders moet voldoen aan de etiketteringsvoorschriften die onder punt 10 uitgewerkt zijn (cf. Verordening (EG) 767/2009 - Hoofdstuk IV)).

Volgende bijkomende informatie moet eveneens op het etiket aangebracht worden:

1. de vermelding: « Gemedicineerd voeder voor... » (met aanduiding van de diersoort waarvoor het bestemd is);
2. het erkenningsnummer van de fabrikant van het gemedicineerd voeder;
3. de eventueel speciale voorzorgsmaatregelen;
4. het gehalte aan actieve substanties uitgedrukt in milligram per kilogram voeder, de gebruikswijze, de bewaringsmethode, alsmede de vermeldingen opgelegd in de vergunning voor het in de handel brengen van het (de) gebruikt(e) gemedicineerd(e) voormengsel(s) en de vermeldingen vereist door de reglementering dienaangaande, in het bijzonder de wachttijd.

Ingeval van gebruik van recipiënten volstaat de vermelding van deze gegevens op de begeleidende documenten.

De gemedicineerde diervoeders moeten rechtstreeks van de productieplaats aan de veehouder worden geleverd, in een vooraf geledigde silo. Na vulling wordt de inlaatopening van de silo voorzien van een etiket met bovenstaande gegevens. Van zodra dit gebeurd is wordt door dit door de chauffeur in het vervoerdocument aangeduid.

De levering van gemedicineerde diervoeders moet geschieden in verpakkingen of recipiënten die zodanig zijn gesloten dat de sluiting of de verzegeling bij het openen wordt verbroken en zij niet opnieuw kunnen worden gebruikt.

Om kruiscontaminatie te voorkomen moeten de recipiënten en voertuigen, die voor het vervoer van gemedicineerde diervoeders worden gebruikt, worden gereinigd na gebruik.

Indien de inmenging van het gemedicineerde voormengsel door een fijndoseertoestel bij levering van het mengvoeder gebeurt, is document 'AT-13: Procedure voor het gebruik van het fijndoseertoestel' van toepassing.

14. In de handel brengen van als kritiek beschouwde diervoeders of diervoeders die onderhevig zijn aan de monitoring "dioxine en dioxineachtige pcb's"

14.1. Toevoegingsmiddelen die behoren tot de groep « bindmiddelen, antiklontermiddelen en coagulanten » (Toevoegingsmiddelen E559, E561, E566, E598 en E568)

14.1.1. Specifieke voorwaarden

Een Belgisch bedrijf dat de additieven E559, E561, E566, E598 en/of E568 gebruikt voor haar eigen productie of deze in de handel brengt, en deze niet betrokken heeft bij een conform de Belgische wetgeving toegelaten leverancier (bvb. invoer) moet aan de volgende specifieke voorwaarden voldoen:

- Op de exploitatiesite zelf, door een volgens de ISO 17020 normen geaccrediteerde keuringsinstelling of door het ISO 17025 normen geaccrediteerde labo dat de analyses zal uitvoeren in 3 exemplaren van 500 gram een representatief monster laten nemen van elk lot "als kritiek beschouwd diervoeder" die voor het eerst op de Belgische markt wordt gebracht. Het monster moet verzegeld en geëtiketteerd zijn door de instelling waarvan sprake en moet worden bewaard in opslagomstandigheden die ongewone wijzigingen van de samenstelling of bederf onmogelijk maken;
- het eerste exemplaar bezorgen aan een laboratorium dat daartoe door het FAVV is erkend of geaccrediteerd volgens de ISO 17025 normen;
- door dit laboratorium het dioxinegehalte laten bepalen (voor de toevoegingsmiddelen E559, E561, E566, E598 en E568);
- het FAVV in kennis stellen van alle overschrijdingen van de normen voor ongewenste stoffen. De eventueel betrokken loten moeten ook aan het FAVV overgemaakt worden;
- het tweede exemplaar bewaren met het oog op de traceerbaarheid (ter beschikking van een latere controle), en het derde exemplaar bewaren om eventueel zijn rechten te verdedigen gedurende zes maand nadat het betreffende lot in de handel is gebracht;
- het analyserapport bewaren, met vermelding van de naam van de instelling die de bemonstering heeft uitgevoerd, indien het product bestemd is voor haar eigen productie;
- het analyserapport toevoegen, met vermelding van de naam van de instelling die de bemonstering heeft uitgevoerd, voor elke keer dat het door de onderneming geproduceerde lot als kritiek beschouwde diervoeders in het verkeer wordt gebracht.

14.1.2. Register

Een Belgisch bedrijf dat als kritiek beschouwde diervoeders aankoopt of produceert moet een register bijhouden, met vermelding van:

- de aard en hoeveelheid van de geproduceerde of aangekochte kritische diervoeders;
- datum van fabricage of ontvangst;
- ingeval een onderneming deze voeders afneemt: indien van toepassing, nummer van het lot of van het productiegedeelte in geval van continuproductie alsook de precieze aanduiding van de opslagplaats (tanknummer, silonummer, enz.) ingeval van opslag in bulk;
- ingeval van in de handel brengen, na de productie van deze voeders: naam en adres van de afnemers alsook het nummer van het lot of het productiegedeelte in geval van continuproductie alsook de precieze aanduiding van de opslagplaats (tanknummer, silonummer, etc.) ingeval van opslag in bulk.

14.1.3. Monsters

Een Belgisch bedrijf bewaart gedurende 6 maand een representatief monster van 500 g van elk lot van als kritiek beschouwde diervoeders en houdt dit ter beschikking voor eventuele controles. Het analyseverslag dat het lot vergezelt wordt eveneens bewaard.

 Monstername van als kritiek beschouwde diervoeders door een Belgisch bedrijf	
Inkomend product	Bewaarperiode
Toevoegingsmiddelen van de groep "Bindmiddelen, verdunningsmiddelen en stollingsmiddelen": E559, E561, E566, E598 en	min. 6 maanden

De monsters moeten eenduidig te identificeren zijn en geconserveerd worden zodat een wijziging van de eigenschappen uitgesloten is of geminimaliseerd wordt.

14.2. Monitoring van dioxine en dioxineachtige pcb's

14.2.1. Definities

Product dat is afgeleid van categorie 3 dierlijke vetten:

Elk voedermiddel dat is afgeleid van dierlijke vetten en verwerkt in overeenstemming met verordening (EG) nr. 1069/2009. Verwerkte dierlijke eiwitten vallen niet onder deze definitie.

Representatieve analyse per 2000 (of 5000) ton:

Dit begrip definieert niet de lotgrootte, maar wel een minimale analysefrequentie. Deze representatieve analyse per 2000 (of 5000) ton is onafhankelijk van de lotgrootte. Een lot kan immers kleiner of groter zijn dan 2000 (of 5000) ton terwijl de representatieve analyse als bovengrens 2000 (of 5000) ton heeft. Een monster wordt representatief genoemd als het dezelfde kenmerken heeft als de producten die men wil bestuderen.

Hoe interpreteren we een 'representatieve analyse per 2000 (of 5000) ton' in de praktijk?

Voor de representatieve analyses per 2000 (of 5000) ton die vermeld zijn in de monitoring, stelt zich eerst en vooral de vraag of een correct beeld kan gevormd worden van de producten waarvoor deze analyse representatief moet zijn. Als men enkel een homogeen lot kan produceren per 500 ton, dan moet er een analyse per 500 ton gebeuren. Indien het mogelijk is een homogeen lot van 2000 (of 5000) ton te maken, maar men verkiest 4 (of 10) loten van 500 ton te bepalen, dan zal 1 analyse voldoende zijn voor de volledige productie van de 2000 (of 5000) ton. Indien men een homogeen lot van 3000 ton kan produceren, moeten er doch 2 analyses op de 2 **verschillende** delen van dit lot gebeuren. De representatieve analyse per 2000 ton geeft dus de bovengrens aan voor de analyse.

De operator moet in zijn autocontrolesysteem kunnen aantonen dat de analyses representatief zijn voor maximum 2000 (of 5000) ton.

14.2.2. Betrokken diervoeders

De monitoring die van toepassing is in de Europese Unie heeft betrekking op de volgende diervoeders⁷ :

- ruwe kokosolie;
- van oliën en vetten afgeleide producten van plantaardige oorspong;
- dierlijke vetten;
- van dierlijke vetten afgeleide producten;
- visoliën met uitzondering van geraffineerde olie;
- van visolie afgeleide producten, uitgezonderd geraffineerde olie;

⁷ In België worden deze verschillende diervoeders, uitgezonderd de mengvoeders, eveneens beschouwd als « kritisch geachte diervoeders » in de zin van het Koninklijk besluit van 21/02/2012 en bijhorende bijlage V.

- teruggewonnen oliën of vetten van de levensmiddelenindustrie;
- gemengde vetten en oliën;
- van oliën en vetten afgeleide producten;
- mengvoeders voor voedselproducerende dieren (met uitzondering van gemengde vetten en oliën).

Mengsels van vetten en mengvoeders

Conform aan de definitie van een mengvoeder (zie AC-00: Inleiding'), moeten sommige mengsels van vetten beschouwd worden als mengvoeders.

Dit geldt bvb. mogelijk voor volgende mengsels:

- een olie of vet met een of meerdere vetzuren;
- een vet van dierlijke oorsprong (landdieren) met een visolie;
- een plantaardige olie met een dierlijk vet of een visolie.

Een mengsel van twee producten die behoren tot dezelfde vermelding in deel C van de Europese catalogus van voedermiddelen (zelfde nummer) en afgeleid zijn van dezelfde planten- of diersoort, moet beschouwd worden als een voedermiddel. Indien ze bekend zijn, moet het etiket de soorten vermelden waaruit het product vervaardigd is. Hetzelfde principe geldt voor een mengsel van twee dierlijke vetten of twee visoliën.

Als het mengsel van vetten moet beschouwd worden als een mengvoeder, betekent dit tevens dat alle normen en interventiedrempels die van toepassing zijn op mengvoeders ook van toepassing zijn voor dit mengvet.

14.2.3. Soorten inrichtingen die aan de monitoring onderworpen zijn

De hieronder opgesomde inrichtingen die diervoeders in de handel brengen, moeten de gehalten van de dioxinen en van de dioxineachtige PCB's controleren van de verschillende inkomende en uitgaande producten in hun installatie:

- Exploitanten van diervoederbedrijven die ruwe plantaardige vetten en oliën verwerken ;
- Exploitanten van diervoederbedrijven die dierlijke vetten produceren, met inbegrip van verwerkers van dierlijke vetten ;
- Exploitanten van diervoederbedrijven die visolie produceren ;
- Exploitanten van de oleochemische industrie die diervoeders in de handel brengen ;
- Exploitanten van de biodieselindustrie die diervoeders in de handel brengen ;
- Vetmengenrichtingen;
- Producenten van mengvoeders wat betreft voedselproducerende dieren (met uitzonderingen van vetmenging);
- Importeurs die diervoeders in de handel brengen (cf. document 'AC-03 : Handel in diervoeders').

In de onderneming toegepaste productieprocessen

Deze monitoring dient te worden toegepast ongeacht de in het bedrijf toegepaste productieprocessen. Alle processen die gebruik maken van inkomende producten en/of resulteren in uitgaande producten zijn mogelijk betrokken van zodra ze bestemd zijn voor een gebruik voor diervoeding.

Bvb: dierlijk vet is de hoofdproductie voor een vetmelter. De monitoring heeft betrekking op het dierlijk vet. Dierlijk vet kan eveneens een bijproduct zijn bij de productie van gelatine. Ook dit

dierlijk vet moet gemonitord worden indien de onderneming het als « voedermiddel » in de handel brengt.

14.2.4. Te analyseren producten

De monitoring verschilt naargelang de productie- en de importactiviteit die het bedrijf uitoefent. De onderstaande tabellen bieden een overzicht van de monitoring in functie van de activiteit en van de aard van de betrokken producten.

In sommige gevallen wordt eveneens onderscheid gemaakt tussen de (aangekochte) inkomende producten en de uitgaande (geproduceerde) producten.

Tenzij anders aangegeven, moet de controle zowel worden uitgeoefend op de inkomende als op de uitgaande producten die in de tabellen vermeld zijn.

De controle van de inkomende producten moet gebeuren ongeacht hun herkomst (EU of niet EU).

De maximale omvang van het ontvangen lot mag in geen enkel geval overschreden worden, tenzij aangetoond is dat het volume van een homogene lading² groter is dan de maximaal toegestane omvang van het lot **en** indien er een representatieve bemonstering gebeurde van het lot. In dat geval worden de analyseresultaten van de representatieve monsters van het lot aanvaard.

Afwijkingen

1. Wanneer een exploitant van de diervoedersector over bewijsstukken beschikt waaruit blijkt dat een lot van een product, of alle componenten van een lot die in zijn bedrijf binnenkomen reeds voorafgaand geanalyseerd werden gedurende de productie-, verwerkings- of distributiefase, en dit conform de monitoring van dit punt, dan is deze exploitant niet meer verplicht om dit lot te analyseren. Hij voert verder de analyses uit conform zijn eigen HACCP plan (zie 'AT-04: Praktische uitvoering van het HACCP-plan');
2. Indien alle loten van binnenkomende producten, vermeld in het punt 14.2.4.7 en geïntegreerd in een productieproces van mengvoerders, geanalyseerd werden volgens de Europese monitoring en indien gegarandeerd kan worden dat het productie-, behandlungs- en opslagproces geen enkele bijkomende verhoging van de dioxinebesmetting veroorzaakt, dan wordt de mengvoederproducent ontslagen van zijn verplichting om het eindproduct te analyseren (1% van de uitgaande loten). Hij voert verder de analyses uit conform zijn eigen HACCP-plan.

De betrokken deelnemers laten de producten analyseren in een geaccrediteerd labo teneinde de som van de dioxines en de dioxineachtige PCB's te bepalen.

De analyses moeten uitgevoerd worden volgens de op Europees niveau bepaalde methodes (zie Verordening (EG) nr. 152/2009).

Elke lot geanalyseerde producten moet vergezeld gaan van een bewijsstuk waaruit blijkt dat deze producten of alle bestanddelen daarvan zijn geanalyseerd of voor een analyse naar een geaccrediteerd laboratorium zijn gestuurd.

Het bewijs van analyse moet een ondubbelzinnige link leggen tussen de levering en het geteste lot of

² Merk op dat er verwezen wordt naar 'lading' (of zending). De maximale lotgrootte mag dus enkel overschreden worden indien het eenzelfde vervoermiddel betreft (bv. een boot, enz.).

loten. Met name wanneer de levering wordt verkregen uit meer dan één partij of bestanddeel, moet het te leveren bewijsstuk betrekking hebben op elk van de bestanddelen van de levering.

Wanneer de tests worden uitgevoerd op het uitgaande product, dient het analytische verslag als bewijs dat het product is geanalyseerd.

Elke aflevering van producten betrokken door het uitvoeren van een representatieve analyse voor een gegeven maximum tonnage (2000 of 5000 ton al naargelang het geval) gaat vergezeld van een bewijsstuk waaruit blijkt dat deze producten voldoen aan de voorschriften.. Indien nodig moet het bewijs van de analyse van het geleverde lot of loten aan de geadresseerde worden verzonden wanneer de exploitant de analyse van de erkende laboratoria ontvangt.

14.2.4.1. Exploitanten van diervoederbedrijven die ruwe plantaardige plantaardige vetten en oliën verwerken

Uitgaande producten	Frequentie	Maximale lotgrootte
Van plantaardige oliën en vetten afgeleide producten (uitgezonderd glycerine, lecithine, gommen, zure oliën uit chemische raffinage, zepen, gebruikte filterstoffen en gebruikte bleekarde)	Alle loten (100%)	1000 ton

De inkomende en uitgaande producten die niet betrokken zijn door deze specifieke monitoring, zijn onderworpen aan een monitoring opgesteld in het kader van de HACCP analyse (cf. documenten 'AT-04 : Praktische uitvoering van het HACCP plan' en 'AT-05 : Monitoring').

14.2.4.2. Exploitanten van diervoederbedrijven die dierlijke vetten produceren, met inbegrip van verwerkers van dierlijke vetten

Uitgaande producten	Frequentie
Dierlijk vet afkomstig van een erkende inrichting van levensmiddelenbedrijven	1 representatieve analyse per 5000 ton met minimum één representatieve analyse per jaar
Dierlijk vet en van categorie 3-materiaal afgeleide producten	1 representatieve analyse per 5000 ton met minimum één representatieve analyse per jaar

De inkomende en uitgaande producten die niet betrokken door deze specifieke monitoring zijn onderworpen aan een monitoring opgesteld in het kader van de HACCP analyse (cf. documenten 'AT-04 : Praktische uitvoering van het HACCP plan' en 'AT-05 : Monitoring').

14.2.4.3. Exploitanten van diervoederbedrijven die visolie produceren

Inkomende producten	Frequentie	Maximale lotgrootte
---------------------	------------	---------------------

Inkomende producten	Frequentie	Maximale lotgrootte
Visolie geproduceerd <ul style="list-style-type: none"> - Op basis van van visolie afgeleide producten met uitzondering van geraffineerde olie; - Vis zonder monitoringgeschiedenis, van ongespecificeerde oorsprong of afkomstig uit de Oostzee; - bijproducten van vis uit niet door de EU erkende inrichtingen die vis voor menselijke consumptie produceren; - blauwe wijting of menhaden. 	Alle loten (100%)	1000 ton

Uitgaande producten	Frequentie	Maximale lotgrootte
Visolie geproduceerd: <ul style="list-style-type: none"> - Op basis van van visolie afgeleide producten met uitzondering van geraffineerde olie; - Vis zonder monitoringgeschiedenis, van ongespecificeerde oorsprong of afkomstig uit de Oostzee; - bijproducten van vis uit niet door de EU erkende inrichtingen die vis voor menselijke consumptie produceren; - blauwe wijting of menhaden. 	Alle loten (100%)	1000 ton
Visolie (andere dan de in het vorig punt aangehaalde visolie)	1 representatieve analyse per 2000 ton	
Van visolie afgeleide producten (uitgezonderd geraffineerde visolie)	Alle loten (100%)	1000 ton
Ontgifte visolie (officieel erkende behandeling) (in de zin van VO 767/2009 - Art20 §1 en Bijlage VIII)	Bedrijfsmonitoring volgens zijn HACCP plan	

De inkomende en uitgaande producten die niet betrokken door deze specifieke monitoring zijn onderworpen aan een monitoring opgesteld in het kader van de HACCP analyse (cf. documenten 'AT-04 : Praktische uitvoering van het HACCP plan' en 'AT-05 : Monitoring').

14.2.4.4. Oleochemische industrie die diervoeders in de handel brengt

Inkomende producten	Frequentie	Maximale lotgrootte
Dierlijke vetten (andere dan deze die door de	Alle loten (100%)	1000 ton

Inkomende producten	Frequentie	Maximale lotgrootte
vetproducenten gecontroleerd zijn (cf. 14.2.4.2) of door de importeurs (cf. 14.2.4.8))		
Visoliën (andere dan deze die door de exploitanten van visolie gecontroleerd zijn (cf. 14.2.4.3) of door de importeurs (cf. 14.2.4.8)) ³	Alle loten (100%)	1000 ton
Door exploitanten van levensmiddelenbedrijven teruggewonnen oliën en vetten	Alle loten (100%)	1000 ton
Gemengde vetten en oliën bestemd voor gebruik in diervoeders	Alle loten (100%)	1000 ton

Uitgaande producten	Frequentie	Maximale lotgrootte
Van oliën en vetten afgeleide producten (uitgezonderd : <ul style="list-style-type: none"> - glycerine, - door splitsen verkregen zuivere gedestilleerde vetzuren, - door splitsen verkregen ruwe vetzuren, - vetzuren veresterd met glycerol, - monoglyceriden en diglyceriden van vetzuren, - vetzuurzouten) 	Alle loten (100%)	1000 ton

De inkomende en uitgaande producten die niet betrokken zijn door deze specifieke monitoring zijn onderworpen aan een monitoring opgesteld in het kader van de HACCP analyse (cf. documenten 'AT-04 : Praktische uitvoering van het HACCP plan' en 'AT-05 : Monitoring').

Productie van toevoegingsmiddelen en specifieke monitoring

De chemische bedrijven die toevoegingsmiddelen vervaardigen op basis van inkomende producten die opgenomen zijn in onderstaande tabel, zijn onderworpen aan deze specifieke monitoring.

Gezien de definitie van 'van oliën en vetten afgeleide producten', moeten de toevoegingsmiddelen voor diervoeding niet als dusdanig beschouwd worden. De specifieke monitoring gelinkt aan de van oliën en vetten afgeleide producten (uitgaande producten) is dus niet van toepassing.

14.2.4.5. Biodieselindustrie die diervoeders in de handel brengt

³ Niet van toepassing voor geraffineerde oliën afkomstig van Europese inrichtingen die onderworpen zijn aan de monitoring.

Inkomende producten	Frequentie	Maximale lotgrootte
Dierlijke vetten (met uitzondering van deze die gecontroleerd zijn door de vetproducenten (cf. 14.2.4.2) of door de importeurs (cf. 14.2.4.8))	Alle loten (100%)	1000 ton
Visolie (met uitzondering van deze die gecontroleerd zijn door de visolie exploitanten (cf. 14.2.4.3) of door de importeurs (cf. 14.2.4.8)) ⁴	Alle loten (100%)	1000 ton
Door exploitanten van levensmiddelenbedrijven teruggewonnen oliën en vetten	Alle loten (100%)	1000 ton
Gemengde vetten en oliën bestemd om gebruikt te worden in diervoeders	Alle loten (100%)	1000 ton

Uitgaande producten	Frequentie	Maximale lotgrootte
van oliën en vetten afgeleide producten (met uitzondering van : <ul style="list-style-type: none"> - glycerine, - lecithine, - gommen - zure oliën uit chemische raffinage - zepen) 	Alle loten (100%)	1000 ton

De inkomende en uitgaande producten die niet betrokken zijn door deze specifieke monitoring zijn onderworpen aan een monitoring opgesteld in het kader van de HACCP analyse (cf. documenten 'AT-04 : Praktische uitvoering van het HACCP plan' en 'AT-05 : Monitoring').

14.2.4.6. Vetmenginrichtingen

Inkomende producten	Frequentie	Maximale lotgrootte
Ruwe kokosolie	Alle loten (100%)	1000 ton
Van oliën en vetten afgeleide producten (uitgezonderd : <ul style="list-style-type: none"> - glycerine, - lecithine, - gommen - zure oliën uit chemische raffinage - filtreerstoffen, - bleekarde - zepen) 	Alle loten (100%)	1000 ton

⁴ Geraffineerde oliën afkomstig van Europese exploitanten onderworpen aan de monitoring zijn niet betrokken .

Inkomende producten	Frequentie	Maximale lotgrootte
Dierlijke vetten (andere dan deze die gecontroleerd zijn door de vetproducenten (cf. 14.2.4.2) of door importeurs (cf. 14.2.4.8))	Alle loten (100%)	1000 ton
Visoliën (andere dan deze die gecontroleerd zijn door de producenten van visolie (cf. 14.2.4.3) of door importeurs (cf. 14.2.4.8)) ³	Alle loten (100%)	1000 ton
Van exploitanten van levensmiddelenbedrijven teruggewonnen oliën en vetten	Alle loten (100%)	1000 ton
Gemengde vetten en oliën bestemd voor gebruik in diervoeders	Alle loten (100%)	1000 ton

Uitgaande producten	Frequentie	Maximale lotgrootte
Gemengde vetten en oliën bestemd voor gebruik in diervoeders	Alle loten (100%)	1000 ton

De vetmenginrichting kan kiezen voor de monitoring van:

- de inkomende producten; **of**
- de uitgaande producten.

Deze keuze moet schriftelijk in een procedure vastgelegd worden en vervolgens gecommuniceerd worden aan de bevoegde overheid die belast is met de controle van de erkende inrichtingen (in België het FAVV). De onderneming kan alleen na inlichting van de bevoegde overheid van keuringsstrategie veranderen.

De inkomende en uitgaande producten die niet betrokken zijn door deze specifieke monitoring zijn onderworpen aan een monitoring opgesteld in het kader van de HACCP analyse (cf. documenten 'AT-04 : Praktische uitvoering van het HACCP plan' en 'AT-05 : Monitoring').

14.2.4.7. Producenten van mengvoeders wat betreft voedselproducerende dieren

Inkomende producten	Frequentie	Maximale lotgrootte
Ruwe kokosolie	Alle loten (100%)	1000 ton
Van oliën en vetten afgeleide producten (uitgezonderd :	Alle loten (100%)	1000 ton

Inkomende producten	Frequentie	Maximale lotgrootte
<ul style="list-style-type: none"> - glycerine, - lecithine, - gommen - zure oliën uit chemische raffinage, - door splitsen verkregen ruwe vetzuren, - door splitsen verkregen zuiver gedestilleerde vetzuren,, - filtreerstoffen, - bleekarde - zeppen) 		
Dierlijke vetten (andere dan deze die gecontroleerd zijn door de vetproducenten (cf. 14.2.4.2) of door importeurs (cf. 14.2.4.8))	Alle loten (100%)	1000 ton
Visoliën (andere dan deze die gecontroleerd zijn door de producenten van visolie (cf. 14.2.4.3) of door importeurs) ³	Alle loten (100%)	1000 ton
Van de voedingsindustrie teruggewonnen oliën en vetten	Alle loten (100%)	1000 ton
Gemengde vetten en oliën bestemd voor gebruik in diervoeders	Alle loten (100%)	1000 ton

Uitgaande producten	Frequentie
<p>Mengvoeders die volgende producten bevatten :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ruwe kokosolie - van oliën en vetten afgeleide producten (uitgezonderd glycerine, lecithine en gommen) - dierlijke vetten (uitgezonderd deze die gecontroleerd worden door de vetproducten (cf. 14.2.4.2) of door de importeurs (cf. 14.2.4.8) - visolie (uitgezonderd deze die gecontroleerd worden door de visolieproducenten (cf. 14.2.4.3) of door de importeurs - van de voedingsindustrie teruggewonnen oliën en vetten - gemengde vetten en oliën bestemd voor gebruik in diervoeders - zure oliën uit chemische raffinage, - door splitsen verkregen ruwe vetzuren, - door splitsen verkregen zuiver gedestilleerde vetzuren, - filtreerstoffen, - bleekarde 	1% van de loten

Uitgaande producten	Frequentie
- zepen	

De modaliteiten van de in punt 14.2.4.7 beschreven monitoring hebben geen betrekking op de mengvetten die beantwoorden aan de definitie van een mengvoeder. Deze mengvetten moeten geanalyseerd worden conform punt 14.2.4.6.

De productie van mengvoeders voor gezelschapsdieren komt niet in aanmerking voor deze specifieke monitoring.

De inkomende en uitgaande producten die niet betrokken zijn door deze specifieke monitoring zijn onderworpen aan een monitoring opgesteld in het kader van de HACCP analyse (cf. documenten 'AT-04 : Praktische uitvoering van het HACCP plan' en 'AT-05 : Monitoring').

14.2.4.8. Importeurs die volgende diervoeders in de handel brengen

Ingevoerde producten	Frequentie	Maximale lotgrootte
Ruwe kokosolie	Alle loten (100%)	1000 ton
Van oliën en vetten afgeleide producten (uitgezonderd : <ul style="list-style-type: none"> - glycerine, - lecithine, - gommen - zure oliën uit chemische raffinage, - door splitsen verkregen ruwe vetzuren, - door splitsen verkregen zuiver gedestilleerde vetzuren, - zepen) 	Alle loten (100%)	1000 ton
Dierlijke vetten	Alle loten (100%)	1000 ton
Visolie	Alle loten (100%)	1000 ton
Van de voedingsindustrie teruggewonnen oliën en vetten	Alle loten (100%)	1000 ton
Gemengde vetten en oliën	Alle loten (100%)	1000 ton
Uit plantaardige olie gewonnen tocoferolen en daaruit vervaardigd tocoferylacetaat	Alle loten (100%)	1000 ton

De inkomende en uitgaande producten die niet betrokken zijn door deze specifieke monitoring zijn onderworpen aan een monitoring opgesteld in het kader van de HACCP analyse (cf. documenten 'AT-04 : Praktische uitvoering van het HACCP plan' en 'AT-05 : Monitoring').

14.2.5. Monstername

De monsters mogen genomen worden door een operator of door een derde (vb. geaccrediteerde onafhankelijke instelling).

Een Belgische exploitant die de in de punten 14.2.2 en 14.2.4 beschreven monitoring toepast, moet voldoen aan volgende specifieke eisen^{5 6}:

- op de exploitatiesite, door een ISO 17020 geaccrediteerde keuringsinstelling, een representatieve monstername in 3 exemplaren van 500g laten uitvoeren van de betreffende diervoeders. De bemonstering mag eveneens uitgevoerd worden door een ISO 17025 geaccrediteerd laboratorium dat opdracht kreeg voor de analyse. Het monster moet bewaard worden volgens een werkwijze die iedere abnormale verandering of bederf uitsluit;
- het toevertrouwen van het eerste exemplaar aan een hiertoe door het FAVV erkend laboratorium of aan het labo dat hiervoor ISO 17025 erkend is;
- door dit laboratorium een bepaling laten uitvoeren van de gehaltes aan dioxinen en dioxine-achtige PCB's volgens de methodes die in de Europese wetgeving beschreven zijn (zie AT-01: Wetgeving);
- het melden van iedere overschrijding van de normen en interventiedremels voor ongewenste stoffen aan het FAVV en het betreffende lot ter beschikking houden van de betreffende controle;
- het bewaren van het tweede exemplaar voor de traceerbaarheid (ter beschikking voor een latere controle) en van het derde exemplaar dat dient om eventueel de rechten te verdedigen gedurende de 6 maanden die volgen op de datum van het in de handel brengen van het betreffende lot.

Belgische exploitanten uit de diervoedersector kunnen een afwijking verkrijgen die alleen betrekking heeft op de plicht om de monstername te laten uitvoeren door een ISO 17020 geaccrediteerd keuringsorganisme of een of een 17025 geaccrediteerd laboratorium en op de manier zoals hierboven beschreven.

Mits een voorafgaand akkoord van het FAVV mogen deze ondernemingen zelf de monstername uitvoeren van 3 monsters van 500gr geproduceerde diervoeders, als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1) De exploitant uit de diervoedersector moet verantwoordelijk zijn voor alle stappen van de productie van volgende diervoeders:
 - van plantaardige oliën afgeleide producten, uitgezonderd geraffineerde olie, glycerol, lecithine en gommen en vervaardigd door inrichtingen die ruwe plantaardige oliën verwerken zoals bepaald in punt 14.2.4.1;
 - van plantaardige oliën afgeleide producten, uitgezonderd geraffineerde olie, glycerol, lecithine en gommen die vervaardigd zijn door de oleochemische en biodieselindustrie en vallen onder punt 14.2.4.4 en 14.2.4.5 ;
 - dierlijke vetten en afgeleide producten die uit categorie 3 materiaal vervaardigd zijn en geproduceerd worden door de producenten van dierlijke vetten die onder punt 14.2.4.2 vallen;
 - visolieën en van visolie afgeleide producten die vervaardigd worden door de exploitanten van visolie die onder punt 14.2.4.3 vallen;
 - vetmengsels die geproduceerd worden door de vetmenginrichtingen die onder punt 14.2.4.6 vallen;
 - mengvoeders voor voedselproducerende dieren die onder punt 14.2.4.7. vallen;
- 2) De onderneming moet aantonen in staat te zijn om een representatief monster te nemen van de geproduceerde diervoeders volgens de procedure die schriftelijk vastligt in het autocontrolesysteem van het bedrijf;

⁵ Bijlage V van het Koninklijk Besluit van 21/02/2006 dat de voorwaarden voor erkenning en toelating bepaalt voor de inrichtingen uit de diervoedersector.

⁶ Deze specifieke voorwaarden voor monstername zijn niet van toepassing voor de inrichtingen uit de diervoedersector die voerders op de markt brengen van dierlijke oorsprong die exclusief bestemd zijn voor gezelschapsdieren.

- 3) De exploitant moet zijn autocontrolesysteem hebben laten valideren voor de betreffende productieactiviteit en mag geen schorsing van deze validatie opgelopen hebben gedurende de 2 laatste jaren;
- 4) Ten slotte mag de onderneming gedurende de twee laatste jaren evenmin een sanctie gekregen hebben voor een non-conformiteit betreffende de autocontrole, de meldingsplicht of de traceerbaarheid.

14.2.6. Register

Een onderneming die in België gevestigd is, moet eveneens een register bijhouden met de volgende gegevens:

- de aard en de hoeveelheid van de geproduceerde of aangekochte diervoeders;
- productiedatum of datum van ontvangst;
- indien van toepassing, het lotnummer of het nummer van de specifiek gedefinieerde productiefraction bij continu productie en de nauwkeurige beschrijving van de opslaglocatie (tank nr, silo nr, enz) in geval van bulkopslag;
- naam en adres van de klanten aan wie de diervoeders geleverd worden en het lotnummer of het nummer van de specifiek gedefinieerde productiefraction bij continu productie en de nauwkeurige beschrijving van de opslaglocatie (tank nr, silo nr, enz) in het geval van bulk opslag.

15. Het in de handel brengen van dieetvoeders

15.1. Definities

Bijzonder voedingsdoel:

Het doel te voldoen aan de specifieke voedingsbehoeften van dieren waarvan het spijsverterings- of het absorptiemechanisme, dan wel het metabolisme tijdelijk of onherstelbaar verstoord is, en die daarom baat kunnen hebben bij de inname van een aan hun toestand aangepaste diervoeder.

Diervoeders met bijzondere voedingsdoel (of dieetvoeders):

Diervoeders die aan een bijzonder voedingsdoel kunnen voldoen op grond van hun bijzondere samenstelling, of bij hun vervaardiging toegepaste procedé, en die zich hierdoor duidelijk onderscheiden van gewone diervoeders.

15.2. Principes

Dieetvoeders zijn of voedermiddelen of mengvoeders.

Deze materie wordt gereguleerd door twee Europese richtlijnen, omzetting in nationale wetgeving is dus noodzakelijk.

In België is de specifieke wetgeving inzake dit type diervoeders opgenomen in het Koninklijk Besluit van 20 juli 1995 tot vaststelling van de lijst van bestemmingen voor diervoeders met bijzonder voedingsdoel (link naar de geconsolideerde tekst van dit besluit zie 'AT-01: Wetgeving').

De lijst met bijzondere voedingsdoelen is opgenomen in die verschillende teksten. De lijst bestaat uit 6 kolommen:

1. bijzonder voedingsdoel;
2. de essentiële nutritionele karakteristieken verwacht in het voedermiddel teneinde te voldoen aan het bijzonder voedingsdoel (vermeld in kolom 1);
3. de diersoort of categorie dieren waarvoor het bijzonder voedingsdoel is bestemd;

4. verplichte etiketteringsvoorschriften voor diervoeders met een bijzonder voedingsdoel;
5. de aanbevolen specifieke gebruiksduur bij gebruik van dit dieetvoeder;
6. andere mogelijke vermeldingen.

Wanneer een bedrijf besluit om specifieke termen zoals « dieet » of « bijzonder voedingsdoel » te vermelden, of één van de bijzondere voedingsdoelen uit bovenstaande lijst, op het etiket vermeldt, dan zijn alle voorschriften van toepassing.

De bijzondere voorschriften zijn opgenomen in deel A van de bijlage uit de wettelijke tekst.

Gebruik van toevoegingsmiddelen in diervoeders met bijzonder voedingsdoel.

Het gehalte aan toevoegingsmiddelen in voedermiddelen, mag het toegestane maximum overschrijden (zie punt 3), indien het gebruik van dit toevoegingsmiddel in die bepaalde hoeveelheid, nodig is voor het bereiken van het bijzonder voedingsdoel.

Alle in een dieetvoeder gebruikte toevoegingsmiddelen, moeten echter wel zijn toegestaan zowel in diervoeders, als voor de betrokken diersoort waarop het bijzonder voedingsdoel van toepassing is.

Streeft men bijvoorbeeld een bijzonder voedingsdoel voor herkauwers na, dan is een voor herkauwers toegelaten toevoegingsmiddel vereist. Het gebruik van een toevoegingsmiddel, dat mogelijk interessant kan zijn om de vooropgestelde doelstelling te bereiken, maar dat slechts is toegelaten voor honden en katten, mag dus niet worden gebruikt.

Het gebruik van voedermiddelen, bedoeld om aan een bijzonder voedingsdoel te voldoen, wordt niet beperkt tot dit type van goedkeuring. Het is echter belangrijk op te merken dat er ook andere beperkingen of een gebruiksverbod voor dit type diervoeders bestaan (bvb. voedermiddelen van dierlijke oorsprong ('AT-11: Dierlijke bijproducten').

15.3. Specifieke erkenning

Fabrikanten van dieetvoeders moeten beschikken over een specifieke erkenning (equivalent aan de erkenning vereist voor de productie van bepaalde voormengsels), wanneer ze de maximale gehalten voor de volgende toevoegingsmiddelen overschrijden (100 maal of 5 maal het maximale gehalte voor volledige diervoeders):

- zoötechnische toevoegingsmiddelen, zoals bedoeld in bijlage I, punt 4d) (andere zoötechnische toevoegingsmiddelen), van Verordening (EG) nr. 1831/2003;
- alle coccidiostatica en histomonostatica;
- alle groeibevorderaars;
- de vitamines A en D;
- de spoorelementen Cu en Se.

15.4. Etikettering

De etikettering voor diervoeders met bijzonder voedingsdoel wordt gereguleerd door zowel de Verordening (EG) 767/2009, als door de specifieke wetgeving voor deze voedermiddelen.

- Diervoeders met bijzonder voedingsdoel, zoals mengvoeders of voedermiddelen moeten voldoen aan de algemene etiketteringsbepalingen (zie punt 10);
- De etikettering voor diervoeders met bijzonder voedingsdoel bevat ook de kwalificatie «dieet» (dieetvoeding, volledige dieetvoeders, aanvullende dieetvoeders);

- Volgens de beoogde doelstelling, moet het etiket alle specifieke aanduidingen in verband met deze doelstelling bevatten en vermeld zijn op de lijst van bestemmingen;
- De etikettering moet vermelden dat vóór het gebruik van het diervoeder of vóór de verlenging van de gebruikstermijn het advies van een voedingsdeskundige of een dierenarts moet worden ingewonnen.

Het bedrijf dat dieetvoeders op de markt brengt, moet bijzondere aandacht besteden aan de claims opgenomen in de etikettering (punt 10).